

Робочий зошит з дисципліни "Контролінг в міжнародному бізнесі"

Розроблено Кафедрою Міжнародного
бізнесу Інституту міжнародних
відносин Київського національного
університету імені Тараса Шевченка
та KPMG в Україні

Синергія науки та бізнесу

У світі відбувається багато змін, тому так важливо об'єднати зусилля, щоб освітні матеріали відповідали вимогам часу та відображали щоденну практику бізнесу.

Виникнувши як примусовість, обов'язок, аудит, наразі, перетворився в необхідність (у випадку виходу на міжнародні ринки, IPO, залучення іноземних інвестицій і, як наслідок, подання фінансової звітності за МСФЗ) та гарантію сталого розвитку (якщо мова йде про консалтинг, антикризове управління, оптимізацію управлінської, бухгалтерської системи та схем оподаткування тощо).

Робочий зошит з дисципліни «Контролінг у міжнародному бізнесі» було підготовлено як один з спільних проектів системної співпраці компанії KPMG в Україні та Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка з метою ефективного засвоєння студентами теоретичного матеріалу і зосередження уваги на практичній складовій курсу, задля набуття конкретних навичок та знань, що дозволять студентам підвищити свою конкурентоспроможність на ринку праці.

Інститут міжнародних відносин висловлює свою вдячність та повагу команді фахівців KPMG за вагомий внесок в якісне оновлення курсу, що, в свою чергу, дозволяє змінити формат навчального процесу та вмотивувати студента на самостійну роботу. Розроблений робочий зошит та оновлена програма дозволяє ефективно вирішувати практичні завдання, кейси та тести, частина з яких була підготовлена із врахуванням міжнародної практики фахівцями KPMG в Україні.

Підготовка робочого зошита – внесок у зміцнення потенціалу Інституту міжнародних відносин та знак довіри нашого партнера KPMG в Україні. Спільна робота співробітників Інституту та фахівців KPMG, відповідальних за цей проект, створює нові можливості для реалізації інших ініціатив. Інтенсифікація процесу підготовки кадрів, реалізації дослідницьких програм за цим напрямом, розвиток нових навчальних програм – вся ця діяльність, безперечно, буде сприяти підвищенню рівня підготовки студентів Інституту міжнародних відносин.

**Директор Інституту міжнародних відносин,
доктор політичних наук,
професор Валерій Володимирович Копійка**

Цей робочий зошит підготовлений за участі працівників ПрАТ "КПМГ Аудит". Матеріали, підготовлені працівниками ПрАТ "КПМГ Аудит" та розміщені на сторінках 18-24, 48-58, 68-73 цього робочого зошита, є об'єктами права інтелектуальної власності ПрАТ "КПМГ Аудит". Будь-яке використання об'єктів інтелектуальної власності ПрАТ "КПМГ Аудит" без письмового дозволу ПрАТ "КПМГ Аудит", окрім в рамках курсу «Контролінг в міжнародному бізнесі» Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Т.Г. Шевченка, забороняється. ПрАТ "КПМГ Аудит" не несе відповідальності за якість та використання будь-яких інших матеріалів в рамках робочого зошита, лекційних та практичних занять курсу, що не були підготовлені за участі працівників ПрАТ "КПМГ АУДИТ". ПрАТ "КПМГ Аудит", компанія, зареєстрована згідно із законодавством України; член мережі незалежних фірм KPMG, що входять до асоціації KPMG International Cooperative ("KPMG International"), зареєстрованої згідно із законодавством Швейцарії.

KPMG та логотип є зареєстрованими торговими марками або товарними марками асоціації KPMG International.

Тематичний план лекцій і практичних занять

Тематичний план лекцій і практичних занять

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	практичні	самоств. робота
1	Аудит як різновид фінансового контролінгу.	2	4	6
2	Методологія здійснення аудиту.	2	4	20
3	Основні етапи проведення аудиторської перевірки.	4	10	20
	Проміжна контрольна робота.		2	
4	Аудит окремих активів підприємств. Специфічні види аудиторських послуг.	2	6	24
5	Ринок аудиторських та супутніх послуг.	2	2	10
	ВСЬОГО	12	28	80

ТЕМА 1. АУДИТ ЯК РІЗНОВИД ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ

ЛЕКЦІЯ 1. ЕВОЛЮЦІЯ СУТНОСТІ АУДИТУ ЯК РІЗНОВИДУ ГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ (2 ГОД.)

Інструменти контролінгу в міжнародному бізнесі. Практика аналізу відхилень у системі контролінгу.

Об'єкти контролю. Фінансовий контролінг.

Інформація в системі контролінгу. Інституційне забезпечення контролю в міжнародних компаніях.

Практика аналізу відхилень в системі контролінгу.

Класифікація господарського контролю. Аудит як форма контролю. Необхідність в аудиті.

Суть та завдання аудиту. Мета аудиту. Користувачі аудиту та їх інформаційні потреби. Предмет, об'єкти та суб'єкти аудиту. Класифікація об'єктів.

Виникнення аудиту в світі. Виникнення та становлення вітчизняного аудиту.

Відмінності аудиту від інших систем контролю (ревізії, тематичної перевірки і т.п.).

Регламентація здійснення аудиторської діяльності.

Сертифікація аудиторів. Організаційні засади діяльності аудиторських фірм. Їх права та обов'язки.

Управління аудиторською діяльністю в Україні. Організаційна структура, основні функції та засади діяльності Аудиторської палати України та Спілки аудиторів України.

Семінар 1. Сутність, завдання та регламентація аудиторської діяльності (2 год.)

1. Виникнення аудиту в світі та становлення вітчизняного аудиту.
2. Суть, мета, завдання, об'єкти, користувачі та види аудиту.
3. Регламентація здійснення аудиторської діяльності в Україні.
4. Діяльність національних та міжнародних аудиторських організацій в галузі керівництва аудиторською діяльністю.

Завдання для самостійної роботи (6 год.)

1. Здійснити аналіз нормативної бази регулювання аудиторських послуг в Україні з призми її адаптації до Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. За результатами аналізу підготувати реферат.
2. Оцінити процес розробки та статус міжнародних стандартів аудиту. Проаналізувати зв'язок між Міжнародними стандартами та державними стандартами регламентації аудиторської діяльності.
3. Принципи професійної етики та надання аудиторських послуг, права та обов'язки аудиторів, закріплені в Кодексі етики ACCA.
4. Визначити вплив передумов та етапів еволюції аудиту на формування сучасних загальних засад надання аудиторських послуг в Україні та світі: спільне та відмінне. За результатами аналізу підготувати реферат.
5. Проаналізувати окремі практичні аспекти державного регулювання, зокрема: процедура призначення, права усунення та відмова від посад аудитора.

Семінар 2. Принципи надання аудиторських послуг. Етика та незалежність аудитора (2 год.) Вирішення практичних завдань, наданих викладачем.

Контрольні запитання та завдання

1. Що таке аудит?
2. Визначте основні етапи еволюції аудиту?
3. В чому принципова різниця між етапами розвитку та сучасними умовами здійснення аудиторської діяльності в Україні та світі?
4. Визначте функції Аудиторської палати України.
5. В чому специфіка сертифікації аудиторів в Україні?
6. Функції Спілки Аудиторів України.
7. Визначте основні принципи аудиторської діяльності з призми аналізу Кодексу етики аудиторів.

ТЕМА 2. МЕТОДОЛОГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ.

ЛЕКЦІЯ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ АУДИТУ ТА АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ (2 ГОД.)

Метод і методичні прийоми аудиту. Класифікація методів. Коротка характеристика методичних прийомів проведення та організації аудиту.

Суть вибіркового дослідження, необхідність та передумови його застосування. Методи здійснення вибірки та оцінки результатів.

Статистична та нестатистична вибірки. Імовірнісний та не імовірнісний відбір.

Етапи вибіркового дослідження.

Поняття аудиторських послуг. Класифікація аудиторських послуг за національним законодавством; за типом клієнта; об'єктами; суб'єктами; ініціативою здійснення; в залежності від історичних стадій розвитку; від тривалості співпраці "клієнт-аудитор"; стосовно атестації. Їх характеристика. Відмінність підходів в Україні та світі.

Основні відмінності між зовнішнім та внутрішнім аудитом: мета, завдання, функції, об'єкти, предмет, користувачі, процедура здійснення, методичні прийоми, регламентація та використання результатів.

Відмінність методичних прийомів організації зовнішнього та внутрішнього аудиту.

Семінар 3. Методологія здійснення аудиту та аудиторських послуг (2 год.)

1. Методологія здійснення аудиторських перевірок.
2. Методи опитування, інспекції, запиту, аналітичного огляду.
3. Прийоми вибіркової перевірки, анкетування, тестування.
4. Сутність вибіркового дослідження в аудиті та сфери застосування.
5. Методи вибіркового дослідження.
6. Оцінка аудитором результатів дослідження, проведеного вибіркоким методом.

Завдання для самостійної роботи (12 год.)

1. Розкрити концепцію достовірного та обов'язкового представлення в аудиті. Оцінити ефективність окремих методів аудиту за визначених умов.
2. Визначте різницю між тестами контролю та процедурами перевірки по суті як окремими методами аудиту.
3. Зробити аналіз діяльності конкретної аудиторської фірми, визначивши її мету, завдання, основні методологічні прийоми, сфери функціонування та засоби управління. За результатами аналізу підготувати реферат.
4. Характерні риси аудиту некомерційних організацій. Специфічні методи аудиту.
5. Вирішення задач в рамках наданих викладачем умов.

Семінар 4. Види аудиторських послуг (2 год.)

1. Огляд видів аудиту.
2. Порядок здійснення супутніх до аудиту робіт.
3. Внутрішній аудит: специфіка проведення та оцінка результатів.
4. Оцінка діяльності системи внутрішнього контролю.
5. Консалтинг як напрямок діяльності аудиторських компаній.

Завдання для самостійної роботи (8 год.)

1. Проаналізувати проблематику підзвітності ланки найнятого менеджменту, агентських відносин та внутрішнього контролю в аудиті.

2. Визначити структуру та функціональні завдання окремих елементів системи внутрішнього контролю. Які методи оцінки рівня ефективності системи внутрішнього контролю та основні форми представлення звітності про дану систему.
3. Дати коротку характеристику основних видів аудиторських послуг; оцінити їх питому вагу в комплексі проведення аудиту. За результатами аналізу підготувати реферат.

Контрольні запитання та завдання

1. Які існують методичні прийоми організації аудиту?
2. Дайте характеристику основним методам фактичної та документальної перевірки.
3. Які напрямки аудиторського консалтингу?
4. Визначте принципову відмінність між аудитом та іншими видами господарського контролю?
5. Які принципи здійснення внутрішнього аудиту?
6. Методологія аудиту системи внутрішнього контролю незалежними експертами?
7. Етапи проведення вибіркової перевірки.
8. Які існують принципи побудови вибірки та її види?

ТЕМА 3. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ

ЛЕКЦІЯ 3. ПЛАНУВАННЯ АУДИТУ. ОСНОВНІ ЕТАПИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТОРСЬКОЇ ПЕРЕВІРКИ. АУДИТОРСЬКА ДОКУМЕНТАЦІЯ (2 ГОД.)

Суть, мета та завдання планування в аудиті. Організація планування аудиторської діяльності. Необхідність планування. Підготовка та укладення договору на проведення аудиту.

Документальне оформлення. Фактори, які впливають на формування загального плану. Складові загального плану. Програма аудиту.

Етапи планування та їх характерні риси.

Аудиторське досьє.

Робоча та підсумкова документація. Її приблизний перелік. Суть та призначення робочої документації. Функції робочих документів. Класифікація робочих документів. Вимоги до робочих документів.

Аудиторський висновок. Позитивний, негативний та умовно-позитивний висновки. Випадки відмови у наданні висновку. Основні реквізити та структура аудиторських висновків.

Аудиторський звіт. Його суть, структура та порядок надання.

Семінар 5. Планування, стадії та процедури аудиту (2 год.)

1. Планування аудиторської перевірки та чинники, що її зумовлюють.
2. Види планування.
3. Складові плану аудиторської перевірки.
4. Програма аудиторської перевірки та вимоги до неї.

Завдання для самостійної роботи (5 год.)

1. Визначити процедуру одержання, прийняття та виконання аудиторських завдань як окремих етапів планування аудиторської перевірки. Оцініть можливість та гарантії виконання умови щодо планування та проведення аудиторської перевірки з професійним скептицизмом та формуванням професійного судження.
2. ННА №10: уявлення про підприємство та його середовище.
3. Розробити план та програму аудиторської перевірки у відповідності до наданих викладачем вихідних даних.

ЛЕКЦІЯ 4. АУДИТОРСЬКИЙ РИЗИК. ПОМИЛКИ ТА ОБМАН В АУДИТІ. АУДИТОРСЬКІ ДОКАЗИ (2 ГОД.)

Класифікація ризиків в аудиті. Ризик інформаційний та аудиторський. Його складові. Способи зниження ризику.

Властивий ризик. Ризик контролю. Ризик невиявлення. Причини виникнення, характерні риси та методи зниження.

Види помилок у фінансовій звітності. Шахрайство та помилки.

Класифікація помилок. Варіанти прояву шахрайства. Методи дослідження аудитором можливих порушень.

Аудиторська інформація. Її класифікація та джерела отримання.

Аудиторські докази. Джерела, методи та процедура отримання аудиторських доказів. Класифікація. Фактори, що впливають на достовірність доказів.

Структура аудиторських доказів та вимоги до них. Рівень надійності аудиторських доказів.

Перевірка документації. Первинна документація як доказове джерело. Недоброякісні документи, їх підвиди.

Методи і прийоми документального та фактичного контролю.

Аудиторські тести та їх різновиди. Інвентаризація.

Семінар 6. Вхідні та вихідні робочі документи аудитора (2 год.)

1. Поняття, зміст, види та методи отримання аудиторських доказів.
2. Поняття та класифікація робочих документів аудитора.
3. Загальне поняття про аудиторський звіт та аудиторський висновок.
4. Структура аудиторського висновку та його види.

Завдання для самостійної роботи (5 год.)

1. Зробіть огляд джерел аудиторських доказів з оцінкою рівня їх надійності. За результатами аналізу підготувати реферат.
2. Процедури перевірки та аналітичні процедури в процесі отримання аудиторських доказів.
3. Зробити огляд та оцінку проблем, пов'язаних з аудитом та перевіркою бухгалтерських оцінок.

4. Що таке рівень впевненості в аудиті. Як він оцінюється? Які основні елементи завдань аудитора по наданню впевненості.
5. Опишіть формат та зміст пояснювального параграфу та інших пояснювальних розділів аудиторського звіту.

Семінар 7. Типові помилки фінансової звітності (2 год.)

Вирішення практичних завдань, наданих викладачем.

Семінар 8. Бізнес-гра (2 год.)

Case-study. Робота в командах. Розбір ситуації за умов, наданих викладачем.

Семінар 9. Аудиторський ризик (2 год.)

1. Причини виникнення аудиторського ризику та методика його оцінки.
2. Властивий ризик та фактори, що впливають на нього.
3. Ризик контролю як ризик, пов'язаний з характером операцій, що перевіряються.
4. Ризик невиявлення та методи його оцінки.
5. Підприємницький ризик, який несе аудитор.
6. Поняття розрахункових помилок та фактори, що на них впливають.
7. Суть обману та методи його виявлення.

Завдання для самостійної роботи (5 год.)

1. Дослідити методи проведення оцінки аудиторського ризику та інтерпретації значень його показників.
2. Оцінити значення невивірених викривлень звітності.
3. Вирішення задач в рамках наданих викладачем умов.

Завдання для самостійної роботи (5 год.)

Розробити текст аудиторського висновку у відповідності до наданих викладачем вихідних даних.

Контрольні запитання та завдання

1. Охарактеризуйте основні етапи планування та проведення аудиторської перевірки?
2. Дайте оцінку окремим статтям договору на проведення аудиторської діяльності?
3. Які принципи написання плану та програми аудиторської перевірки?
4. Що таке аудиторські досьє?
5. Визначте вимоги до оформлення робочої документації?
6. Які види аудиторських висновків існують? Визначте доцільність написання окремих їх видів.
7. Принципи написання та цілі надання аудиторських звітів.
8. В чому полягає суть основних методів збору аудиторських доказів?

Підсумкова контрольна робота (2 год.)

ТЕМА 4. АУДИТ ОКРЕМИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ. СПЕЦИФІЧНІ ВИДИ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ.

ЛЕКЦІЯ 5. АУДИТ ОКРЕМИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВ. АУДИТ СУБ'ЄКТІВ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (1 ГОД.)

Аудит основних засобів та нематеріальних активів. Аудит запасів. Аудит реалізації готової продукції. Аудит розрахунків з постачальниками, покупцями та іншими контрагентами. Аудит розрахунків з персоналом по оплаті праці. Аудит розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами.

Мета, завдання, джерела інформації та типові помилки тематичних перевірок.

Особливості ведення бухгалтерського обліку операцій зовнішньоекономічної діяльності та на підприємствах, що відносяться до суб'єктів малого підприємництва.

Мета та завдання аудиту операцій зовнішньоекономічної діяльності та суб'єктів малого підприємництва. Предмет та об'єкти аудиту. Джерела інформації. Способи вивчення операцій зовнішньоекономічної діяльності та діяльності суб'єктів малого підприємництва.

Завдання для самостійної роботи (9 год.)

1. Здійснити порівняльний аналіз завдань, методів та джерел інформації під час проведення аудитором різноманітних видів тематичних перевірок. За результатами аналізу підготувати реферат.
2. Визначити основні завдання аудиту довгострокових зобов'язань, резервних фондів та умовних зобов'язань; акціонерного капіталу, резервів та винагороди директорів. Які характерні помилки ведення бухгалтерського обліку окремих активів підприємств та методи їх виявлення аудитором?

Семінар 10. Організація тематичних перевірок (2 год.)

1. Етапи аудиторської перевірки бухгалтерської звітності.
2. Аудит готівково-розрахункових операцій.
3. Аудит окремих активів підприємства.

ЛЕКЦІЯ 6. АУДИТ РОЗРАХУНКОВО-КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ. АУДИТ В УМОВАХ КОМП'ЮТЕРНОЇ ОБРОБКИ ДАНИХ (1 ГОД.)

Нормативна база готівково-розрахункових операцій. Порядок організації готівкових розрахунків. Документальне оформлення касових операцій.

Реєстратори розрахункових операцій та їх застосування в аудиті.

Ліміт каси.

Цільове використання готівки.

Внутрішній та зовнішній контроль за дотриманням порядку ведення операцій з готівкою.

Мета, завдання та порядок проведення аудиту готівково-розрахункових операцій.

Типові помилки проведення аудиту готівково-розрахункових операцій.

Програмне забезпечення для аудитора. Юридичні бази даних. Довідники. Електронні таблиці.

Бухгалтерські програми. Їх характеристика. Класифікація бухгалтерських програмних продуктів.

Методика проведення аудиту в умовах використання комп'ютерної техніки.

Зловживання в умовах автоматизації бухгалтерського обліку та аудиту.

Завдання для самостійної роботи (5 год.)

Розглянути комплекс аудиторських перевірок розрахунково-касових операцій як одного з найвагоміших різновидів тематичної перевірки.

Семінар 11. Аудит в умовах комп'ютерної обробки даних. (2 год.)

Практичне застосування комп'ютерних програм в бухгалтерському обліку та аудиті.

Вирішення практичних завдань, наданих викладачем.

Завдання для самостійної роботи (5 год.)

Провести аналіз існуючих бухгалтерських та аудиторських комп'ютерних програм: позитивні та негативні риси їх використання. За результатами аналізу підготувати реферат.

Семінар 12. Аудит суб'єктів малого підприємництва та зовнішньоекономічної діяльності. (2 год.)

1. Аудит суб'єктів малого підприємництва.
2. Напрямки специфічних консалтингових послуг, що надаються СМП.
3. Облік операцій зовнішньоекономічної діяльності.
4. Способи вивчення операцій ЗЕД.

Завдання для самостійної роботи (5 год.)

Розглянути наслідки здійснення зовнішньоекономічної діяльності компанією для побудови плану та вибору методів проведення аудиторської перевірки.

Контрольні запитання та завдання

1. Визначте мету, завдання та характерні риси аудиту розрахунків з контрагентами.
2. Визначте мету, завдання та характерні риси аудиту основних засобів.
3. Визначте мету, завдання та характерні риси аудиту нематеріальних активів.
4. Визначте мету, завдання та характерні риси аудиту готової продукції.
5. Визначте мету, завдання та характерні риси аудиту розрахунково-касових операцій.
6. Які найбільш істотні помилки зустрічаються в процесі обліку розрахунково-касових операцій.

7. Які принципи побудови бухгалтерського обліку та аудиту в умовах комп'ютерної обробки даних.
8. Визначте специфічні риси обліку операцій зовнішньоекономічної діяльності.
9. Які основні принципи аудиту операцій ЗЕД?
10. Як обліковуються валютні операції?
11. Які компанії відносяться до малих підприємств та суб'єктів малого підприємництва?
12. В чому полягає специфіка ведення бухгалтерського обліку СМП?
13. Які можливі схеми нарахування податків СМП?
14. Визначте функції аудиторів в процесі проведення санації підприємств та процедур оформлення банкрутства.
15. Визначте показники фінансової стійкості підприємств.

ТЕМА 5. РИНОК АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

ЛЕКЦІЯ 7. СТАН РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ (2 ГОД.)

Становлення світового ринку аудиторських послуг.

Світовий ринок аудиторських послуг. Основні тенденції.

Огляд діяльності провідних аудиторських компаній світу.

Становлення ринку аудиторських послуг в Україні. Його специфіка. Огляд діяльності провідних аудиторських фірм.

Регіональний аудит.

Семінар 13. Стан ринку аудиторських послуг в Україні та світі (2 год.)

1. Світовий ринок аудиторських та консалтингових послуг.
2. Основні тенденції формування ринку аудиторських послуг в Україні.
3. Досвід діяльності аудиторських міжнародних корпорацій.

Завдання для самостійної роботи (10 год.)

Проаналізувати діяльність закордонних аудиторських компаній на ринку України.

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте стан ринку аудиторських послуг в Україні та світі.
2. В чому принципова різниця в тенденціях розвитку світового та українського ринків аудиторських послуг?
3. Оцініть діяльність вітчизняних аудиторських компаній.
4. Які основні напрямки надання аудиторських та супутніх послуг міжнародними аудиторськими компаніями на ринку України?

Практичні заняття

Семінар 1. Сутність, завдання та регламентація аудиторської діяльності.

Основні тези

Контроль – це діяльність, спрямована на об'єктивне вивчення фактичного стану справ, виявлення фактів і умов, які негативно впливають на виконання прийнятих рішень і досягнення поставленої мети.

Контроль реалізується у вигляді ревізій, тематичних перевірок, інспекцій, розслідувань, аудиту. Отже, аудит є одним з різновидів контролю.

Аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів». (Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 року зі змінами та доповненнями).

Аудит може проводитися з ініціативи суб'єктів господарювання, а також у випадках, передбачених законом (обов'язковий аудит).

В Україні застосовується англо-американський підхід **регулювання аудиторської діяльності**, зокрема законодавча ініціатива належить громадським професійним організаціям (в Україні – Аудиторська палата України, меншою мірою – Спілка аудиторів України); регулювання спільно з державою.

Серед основних завдань діяльності **Аудиторської Палати України** є, зокрема:

- підготовка пропозицій з питань розвитку аудиту в Україні;
- розробка та затвердження норм і стандартів, програм підготовки аудиторів, методичних матеріалів;
- атестація, сертифікація та реєстрація суб'єктів аудиторської діяльності, підвищення їх кваліфікації;
- ведення Реєстру аудиторських фірм та одноосібних аудиторів;
- здійснення заходів із забезпечення незалежності аудиторів при проведенні ними аудиторських перевірок та організації контролю за якістю аудиторських послуг;
- розгляд скарг щодо діяльності аудиторів та застосування стягнень за неналежне виконання ними професійних обов'язків у вигляді попередження, припинення дії та анулювання сертифіката тощо.

Аудитори та аудиторські фірми в процесі своєї діяльності повинні застосовувати відповідні стандарти аудиту. Стандарти аудиту покликані регулювати єдність організації, порядку і оформлення процедур, а також результатів аудиторської діяльності. Наразі в Україні є чинними Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Всі стандарти сформовано в п'ять груп, зокрема Міжнародні стандарти аудиту, які слід

Тести до Семінару 1

1. Керівники та інші посадові особи організації, що перевіряється, повинні:

- a) надавати аудитору роз'яснення у письмовій та усній формі за запитом аудитора;
- b) обмежувати коло питань, які належить з'ясувати;
- c) обов'язково виконувати всі рекомендації аудитора щодо підвищення ефективності виробництва.

2. Фізична особа (громадянин України):

- a) не може займатись аудиторською діяльністю;
- b) може займатись аудиторською діяльністю після реєстрації як приватний підприємець;
- c) може займатись аудиторською діяльністю після отримання сертифіката аудитора та подвійної реєстрації: як приватний підприємець та як суб'єкт аудиторської діяльності.

3. Аудиторські фірми можуть створюватись у таких організаційно-правових формах:

- a) будь-яких, передбачених законодавством України;
- b) будь-яких, крім приватних акціонерних товариств;
- c) будь-яких, крім публічних акціонерних товариств;
- d) будь-яких, крім виробничих кооперативів.

4. Частка сертифікованих аудиторів у статутному капіталі аудиторської фірми, що займається аудитом, для її включення до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності повинна становити:

- a) не менше 51%;
- b) не менше 70%;
- c) 100%;
- d) цей показник не має значення для реєстрації.

5. Для здійснення банківського аудиту:

- a) достатньо мати сертифікат серії «Б»;
- b) достатньо мати сертифікат серії «А» ;
- c) необхідно обов'язково мати сертифікати серії «А» і «Б».

6. Чи має право аудиторська фірма проводити аудиторську перевірку на підприємстві, якому вона надавала послуги з відновлення бухгалтерського обліку:

- a) ні;
- b) так;
- c) так, за дозволом Аудиторської палати України.

7. Чи мають право аудиторські фірми займатись якою-небудь іншою підприємницькою діяльністю:

- a) ні;
- b) так;
- c) мають, якщо це обумовлено статутом.

8. Чи може проводити перевірку аудитор, який є засновником підприємства, що перевіряється:

- a) ні;
- b) так;
- c) може, якщо аудитора включено до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності.

9. Реєстрацію суб'єктів аудиторської діяльності в Україні здійснює:

- a) Аудиторська палата України;
- b) Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України;
- c) Спілка аудиторів України.

10. Кваліфікаційний сертифікат аудитора видається терміном до:

- a) п'яти років;
- b) одного року;
- c) трьох років.

11. Свідоцтво про включення до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності видається терміном на:

- a) п'ять років;
- b) один рік;
- c) три роки.

Семінар 2. Принципи надання аудиторських послуг. Етика та незалежність аудитора.

Основні тези

Фундаментальні принципи професійної етики професійних бухгалтерів:

- Принцип **чесності** означає зобов'язання всіх професійних бухгалтерів бути відвертими та чесними в усіх професійних та ділових стосунках. Чесність означає також чесне ведення справ та правдивість.
- Принцип **об'єктивності** означає зобов'язання всіх професійних бухгалтерів не йти на компроміс у своєму професійному чи діловому судженні через упередженість, конфлікт інтересів або неправомірний вплив з боку інших осіб.
- Принцип **професійної компетентності та належної ретельності** означає підтримувати професійні знання та вміння на рівні, необхідному для надання клієнтам компетентних професійних послуг. При цьому, надаючи професійні послуги, діяти ретельно відповідно до застосовних технічних та професійних стандартів.
- Принцип **конфіденційності** означає зобов'язання професійних бухгалтерів утримуватися від розкриття за межами фірми або організації-роботодавця конфіденційної інформації, отриманої в результаті професійних та ділових стосунків, без належного та спеціального дозволу або якщо немає юридичного чи професійного права або обов'язку розкривати її. Крім цього, це означає утримуватися від використання конфіденційної інформації на власну користь чи користь третіх осіб.
- Принцип **професійної поведінки** означає зобов'язання всіх професійних бухгалтерів дотримуватися відповідних законів та нормативних актів, а також уникати будь-яких дій, що, як відомо або повинно бути відомо професійному бухгалтерові, можуть дискредитувати професію.

Загрози незалежності аудитора:

- **Загроза власного інтересу** – загроза того, що фінансовий або інший інтерес неналежно впливатиме на судження або поведінку професійного бухгалтера.

Приклади:

- прямий фінансовий інтерес в компанії клієнта;
- надмірна залежність від винагород, що їх сплачує клієнт;
- занепокоєння фірми, щодо можливості втратити значного клієнта;
- ведення переговорів членом групи з аудиту про працевлаштування у клієнта з аудиту;
- укладання фірмою угоди про винагороди стосовно завдання з надання впевненості, що залежать від виконання певних умов;
- виявлення професійним бухгалтером значної помилки під час оцінювання результатів попередньо наданих професійних послуг.

- **Загроза власної оцінки** – загроза того, що професійний бухгалтер не оцінюватиме належним чином результати попереднього судження або послуги, виконаної професійним бухгалтером, на які він покладатиметься при формулюванні судження при наданні поточної послуги.

Приклади:

- надання фірмою аудиторського висновку щодо ефективності функціонування фінансових систем після їх розробки чи впровадження;
 - підготовка аудиторською фірмою вихідних даних, що використовувались для формування бухгалтерських реєстрів, які є предметом аудиторської перевірки;
 - член аудиторської групи є або донедавна був директором чи посадовою особою клієнта;
 - член аудиторської групи є або донедавна був працівником клієнта, спроможним істотно впливати на предмет аудиторської перевірки;
 - виконання фірмою послуг для аудиторського клієнта, які безпосередньо впливають на інформацію про предмет перевірки.
- **Загроза захисту** – загроза того, що професійний бухгалтер настільки підтримуватиме позицію клієнта, що це спричинить загрозу його об'єктивності.

Приклади:

- рекламування фірмою акцій клієнта з аудиту;
 - дії професійного бухгалтера у ролі адвоката від імені клієнта з аудиту в судовому процесі або у суперечках з третіми сторонами.
- **Загроза особистих стосунків** – загроза того, що внаслідок тривалих або тісних стосунків з клієнтом професійний бухгалтер занадто перейматиметься їхніми інтересами або необґрунтовано високо оцінюватиме їхню роботу.

Приклади:

- член аудиторської групи має близького родича, який є директором або посадовою особою клієнта;
 - член аудиторської групи має близького родича, який є працівником клієнта, спроможним істотно впливати на предмет перевірки у завданні;
 - директор або посадова особа клієнта чи працівник, який спроможний суттєво впливати на предмет перевірки у завданні, нещодавно працював партнером аудиторської фірми.
- **Загроза тиску** – загроза того, що професійний бухгалтер утримуватиметься від об'єктивних дій внаслідок фактичного чи відчуваного тиску, в тому числі спроб здійснення неправомірного впливу на нього.

Приклади:

- аудиторський клієнт зазначає, що він не надасть фірмі запланований контракт на завдання, яке не є завданням з аудиту, якщо фірма продовжуватиме не погоджуватися з обліковим підходом клієнта до певної операції;
- погрози клієнта судовим процесом проти фірми;

- тиск на аудиторську фірму з метою неналежно зменшити обсяг виконаної роботи для зменшення винагороди аудитора;
- професійний бухгалтер-практик відчуває тиск, який чиниться на нього з метою примусити його погодитися з судженням працівника клієнта, оскільки працівник більш досвідчений у питанні, що розглядається;
- партнер аудиторської фірми інформує члена аудиторської команди, що заплановане просування по службі не відбудеться, якщо він не погодиться з неприйнятним обліковим підходом клієнта з аудиту.

Застережні засоби незалежності аудитора:

- Застережні засоби, що можуть усунути або зменшити загрози до прийнятного рівня, належать до двох широких категорій:
 - a) застережні засоби, встановлені професійною організацією, законодавством або нормативним актом;

Вони передбачають:

- вимоги до освіти, професійної підготовки та досвіду набуття статусу фахівця;
 - вимоги подальшої професійної освіти;
 - нормативні акти щодо корпоративного управління;
 - професійні стандарти ведення діяльності;
 - моніторинг з боку професійних організацій та дисциплінарні процедури.
- b) застережні засоби у робочому середовищі

Приклади:

- підкреслення керівництвом аудиторської фірми важливості дотримання фундаментальних принципів;
- політики та процедури для впровадження і моніторингу контролю якості завдань;
- задокументовані внутрішні політики та процедури, що вимагають дотримання фундаментальних принципів;
- політики та процедури, що забороняють особам, які не є членами групи з виконання завдання, впливати неналежним чином на результат завдання;
- призначення члена старшого управлінського персоналу відповідальним за здійснення нагляду, щодо належного функціонування системи контролю якості фірми;
- проведення консультацій з незалежною третьою стороною, наприклад, комітетом незалежних директорів, професійним регуляторним органом або іншим професійним бухгалтером;
- консультації з попереднім аудитором (за письмовою згодою клієнта), якщо попередній період був перевірений іншим аудитором;
- ротацію старшого персоналу аудиторської групи.

Практичні приклади застосування професійної етики:

- Рада директорів компанії може запросити представника команди з аудиту на зустрічі з потенційними інвесторами при первинному розміщенні акцій, банками при переоформленні кредитних договорів, щорічні збори акціонерів тощо, з метою заохочення інвестицій або отримання інших додаткових вигід.

В таких ситуаціях аудитор повинен ввічливо відмовитися, оскільки існує загроза захисту інтересів клієнта, що створюватиме ризик для об'єктивності аудитора.

- Компанії можуть запропонувати аудиторам самостійно проводити бухгалтерський облік та готувати фінансову звітність, оскільки це значно пришвидшить проведення аудиту і аудиторам буде легше працювати з інформацією, яку вони готували.

Незважаючи на те, що це створює додатковий дохід для аудиторської компанії, існує загроза власної оцінки, тобто компанія виконуватиме послуги, які безпосередньо впливатимуть на об'єкт перевірки. Ризик в тому, що професійний бухгалтер не оцінюватиме належним чином результати своєї попередньої роботи.

Якщо аудиторська фірма погоджується на виконання послуг щодо підготовки звітності, цю роботу повинна виконувати інша команда, ніж та, що проводить аудит.

- Менеджмент компаній, які перевіряються, може запропонувати, в знак подяки або налагодження ділових стосунків, надання певних вигід (подарунків, власну продукцію, вечерю в ресторані, оплачуваний відпочинок, безпроцентні позики тощо). У випадку, якщо вартість таких вигід не є незначною, аудитор повинен ввічливо відмовитися. Якщо ж продукція або послуги компанії надаються на звичайних ринкових умовах (як і для інших клієнтів), в такому разі, їх отримання є прийнятним.

Практичні завдання

Практичне завдання 1

Аудиторська фірма Компанія А задля збільшення клієнтської бази, розробила нову рекламну стратегію, в якій гарантується, що аудит Компанії А дозволить звести до мінімуму кількість звернень аудиторів до клієнтів, оскільки період аудиту триватиме не довше, ніж два тижні.

Було вирішено не проводити попередню оцінку ризиків та планування аудиторських процедур, а виконати ті самі аудиторські процедури, що були зроблені минулого року, задля скорочення витрат компанії А.

Крім того, з ціллю зменшення тривалості та вартості аудиту, Компанія А запропонувала всім новим клієнтам послугу безкоштовної підготовки звітності за перший рік.

До Компанії А звернувся новий потенційний клієнт, який запропонував, в контракті прописати не фіксовану вартість аудиторських послуг, а визначення винагороди аудиторів як відсоток від прибутку до оподаткування. Партнери аудиту вважають, що такий розрахунок збільшить загальну винагороду Компанії А, тому схвалюють таку пропозицію.

Нещодавно Компанія А підписала договір на проведення аудиту з новим клієнтом. Клієнт вимагає, щоб аудит був проведений в період з початку січня до кінця лютого, проте, це дуже напружений час для Компанії А і тому планується залучити більш молодший персонал, що є доступнішим. Крім того, з метою економії часу та коштів було вирішено не проводити консультації з попередніми аудиторами.

Необхідно:

- 1) Визначити та пояснити етичні ризики, які виникають з вищезазначених дій Компанії А;
- 2) Для кожного етичного ризику пояснити заходи для їх зниження.

Практичне завдання 2

Ви у ролі менеджера аудиторської фірми плануєте аудит Компанії Б. Компанія Б вже багато років постійний клієнт вашої аудиторської фірми. Вам відомо, що протягом року заступник фінансового директора Компанії Б перейшов до вашої компанії на посаду партнера. Оскільки він добре знайомий з Компанією Б, було запропоновано призначити його партнером з перевірки якості (контролюючим партнером) аудиту Компанії Б.

Також протягом найближчих декількох місяців Компанія Б планує розмістити свої акції на біржі і, у зв'язку з цим, партнера проекту було запрошено на майбутні зустрічі з потенційними інвесторами. Компанія Б запропонувала Вам надати додаткові послуги, а саме:

- 1) підготувати фінансову звітність за поточний рік, оскільки фінансовий директор ймовірно буде дуже зайнятий підготовкою до лістингу і запитав;
- 2) надати консультації щодо корпоративного управління та податкового законодавства після того, як Компанія Б проведе лістинг цінних паперів. Ваша фірма дуже бажає отримати цю роботу, проте, Компанія Б зауважила, що для цього необхідно провести аудит швидко і з мінімальними зауваженнями.

Молодший асистент, якого Ви плануєте залучити до команди, повідомив Вас та партнера з аудиту, що він успадкував певну кількість акцій у компанії. З точки зору аудиторської компанії вартість акцій незначна, хоча з точки зору асистента сума інвестиції є значною. Крім того, партнер проекту зауважив, що коли компанія завершить лістинг, вартість акцій збільшиться і було б несправедливо примушувати асистента продавати їх зараз.

Необхідно:

- 1) Визначити та пояснити етичні ризики, які виникають з вищезазначених дій аудиторської компанії;
- 2) Для кожного етичного ризику пояснити заходи для їх зниження.

Практичне завдання 3

Член команди аудиту (асистент) проводив перевірку деяких готівкових платежів в останній день аудиту компанії А, давнішого клієнта вашої аудиторської фірми, і виявив, що один великий готівковий розрахунок було проведено без зазначення отримувача коштів. Він отримав інвойс в якості первинного документа, виписаний вручну на клаптику паперу з нерозбірливим підписом.

Партнер сказав асистенту отримати пояснення від фінансового директора клієнта. Він сказав, що проводить аудит компанії А вже 10 років і ніколи не виникало проблем, тому він не очікує виявити щось неправомірне у зв'язку з цим платежем. Крім того, фінансовий директор компанії є його найкращим другом, він довіряє йому і вважає, що той не міг би схвалити щось неетичне або незаконне. Партнер додав, що для вашої аудиторської фірми компанії А є найголовнішим клієнтом, адже вона сплачує значну винагороду за аудит, і завдяки контракту з компанією А ваша фірма є прибутковою. Тому компанія А є дуже важливим клієнтом. Слід зауважити, що Партнер був під тиском, адже він хотів завершити аудит сьогодні.

Коли асистент звернувся до фінансового директора щодо пояснення, йому сказали, що той платіж був зроблений дуже давно і ніхто вже не пам'ятає, за що він був зроблений, і потрібно змиритися з тим, що аудит на практиці інколи дещо відрізняється від теорії і не завжди є можливість отримати правильно оформлені документи. Він також нагадав, що це останній день і, що він і аудиторська компанія знаходяться під значним тиском часу для завершення проекту.

Асистент розповів, що йому повідомив фінансовий директор, і партнер врешті погодився поки що не підписувати аудиторський висновок, проте застеріг, що краще б це було варто затримки всього проекту.

Необхідно:

- 1) Визначити та пояснити етичні ризики, які виникають у вищезазначеній ситуації;
- 2) Порівняти обов'язки аудитора в ролі працівника аудиторської компанії та професійного бухгалтера. Пояснити важливість незалежності аудитора у відносинах з клієнтом.

Практичне завдання 4

Компанія А, фірма сертифікованих професійних бухгалтерів, нещодавно провела тренінг для свого персоналу на тему контролю якості та незалежності. В кінці учасникам було запропоновано поділитися зі свого досвіду прикладами застосування етичних правил на практиці. Деякі з них наведені далі:

- a) Фінансовий директор одного з аудиторських клієнтів (основна діяльність – надання кредитів фізичним та юридичним особам) повідомив, що по завершенню аудиту, він хотів би запросити аудиторів провести коротку відпустку разом зі своєю командою в якості подяки за напружену роботу. Було запропоновано оплатити розкішний готель та перевезення. Крім того, всім старшим членам аудиторської групи було запропоновано короткостроковий кредит за значно зниженою відсотковою ставкою.
- b) Компанія А нещодавно отримала звернення від великої компанії, яка на той момент не була їх аудиторським клієнтом, з проханням надати повторний аудиторський висновок. Компанія була в суперечці з існуючими аудиторами, які пропонували випустити умовно-позитивний аудиторський висновок через розбіжність в оцінці запасів. Партнер компанії А ознайомився з інформацією наданою клієнтом і погодився, що бухгалтерське трактування клієнта є правильним. Невдовзі компанію А було запрошено стати аудитором компанії. Попереднім аудиторам було надіслано лист і, судячи з отриманої відповіді, стало зрозуміло, що розбіжність в оцінці запасів була не настільки

однозначною, як клієнт її представив

- c) Спеціаліст з управлінської звітності іншої компанії потрапив в аварію і був відсутній на роботі протягом 4 місяців. Перед цим старший аудитор вже завершував аудит минулого року і, оскільки він був добре знайомий з системою управлінської звітності цієї компанії, було узгоджено, що він замінить спеціаліста компанії на 4 місяці.
- d) У листі до менеджменту іншого аудиторського клієнта компанії А зауважили, що комп'ютерна система цієї компанії недосконала і в ній бракує декілька ключових внутрішніх контролів. Клієнт вирішив встановити принципово нову систему і звернувся до відділу управлінських консультацій компанії А із завданням розробити таку систему.

Необхідно:

- 1) Визначити і пояснити етичні ризики, які виникають у кожній ситуації. Прокоментувати кожну ситуацію на предмет незалежності або непрофесійності.

Семінар 3. Методологія здійснення аудиту та аудиторських послуг.

Основні тези

Метод аудиту сукупність аудиторських процедур, які використовує аудитор задля отримання достатніх і достовірних доказів для формування аудиторського висновку.

Відповідно до МСА 500 аудиторські докази отримують за рахунок виконання:

- 1) Процедур оцінки ризиків
- 2) Подальших аудиторських процедур, що включають:
 - a) Тести заходів внутрішнього контролю, якщо це вимагається МСА або аудитор вирішив провести їх
 - b) Процедури по суті включно з детальними тестами та аналітичними процедурами по суті.

Використовуються наступні види аудиторських процедур:

- Перевірка
- Спостереження
- Зовнішнє підтвердження
- Повторне обчислення
- Повторне виконання
- Аналітичні процедури
- Запит

Існує три прийоми організації аудиту:

- суцільний метод, коли перевіряються всі сто відсотків інформації. Даний метод є надто затратним з точки зору коштів та часу, але й дає найбільш достовірну інформацію;
- вибірковий метод з власними специфічними прийомами та загальною схемою проведення. В сучасних умовах переважно застосовується саме вибірковий метод, який охоплює лише частину масиву інформації, але, враховуючи динаміку розвитку компанії та правильно оцінюючи ризики, дозволяє суттєво зменшити затрати часу та коштів на здійснення перевірки;
- комбінований метод.

Безперечно, на практиці доцільно використовувати комбінацію окремих методів та прийомів, враховуючи мету, завдання аудиту та специфіку діяльності самого об'єкту перевірки.

Вибіркова перевірка є специфічним методом організації аудиторської перевірки.

Існує статистична (методика відбору змінних або ознак) та нестатистична вибірка (з використанням професійного судження аудитора).

Нестатистична вибірка здійснюється виключно на основі використання професійного судження аудитора, який, покладаючись на свої знання та інтуїцію, визначає розмір вибірки та які саме елементи будуть до неї входити.

Статистична вибірка здійснюється на основі використання певних математичних методів і може бути монетарною, яка передбачає методику відбору змінних) та атрибутивною (застосовує методику відбору ознак) вибіркою. Монетарна вибірка здійснюється на основі абсолютного розміру помилки, тобто їх грошового виразу. Атрибутивна – на основі частоти виникнення даних помилок.

Процес вибіркової перевірки можна умовно розподілити на п'ять основних етапів:

- 1) Планування вибірки. Виходячи з конкретної ситуації, що склалась у суб'єкта господарювання – часу, відведеного на аудиторську перевірку, оцінки аудиторського ризику та системи внутрішнього контролю, однорідності об'єктів перевірки, тривалості співпраці «аудитор-клієнт» тощо – аудитор на даному етапі приймає рішення про доцільність застосування в даному конкретному випадку саме вибіркової перевірки. На даному ж етапі приймається рішення про різновид вибірки (статистична (монетарна або атрибутивна) чи нестатистична вибірка), який буде використовуватись.
- 2) Визначення розміру вибірки. Обравши спосіб формування вибірки (відбору елементів з генеральної сукупності), аудитор визначає її розміри. Звичайно, чим більше елементів генеральної сукупності, тим більшими є розміри вибірки. Зазвичай використовують довільну (випадковим способом), систематичну (за допомогою чітко встановленого інтервалу) та багатоступеневу (кількаразовий відбір елементів) вибірку. До того ж, слід враховувати, що зі збільшенням кількості очікуваних помилок та важливості проведення даної перевірки розміри вибірки мають пропорційно збільшуватись.
- 3) Формування репрезентативної вибірки. Оскільки результати вибіркової перевірки екстраполюються на загальну сукупність вибірка повинна бути

Тести до Семінару 3

1. Хто визначає форми і методи проведення аудиторських перевірок:

- a) Спілка аудиторів України;
- b) Аудиторська палата України;
- c) аудиторська фірма.

2. Основні критерії при визначенні об'єкта контролю для податкових інспекцій: податкова база;

- a) фінансова стійкість;
- b) період, протягом якого не здійснювався контроль;
- c) валюта балансу.

3. Документальний аналіз інвентаризаційної відомості є методом аудиторської перевірки на відповідність фінансової звітності критерію:

- a) права;
- b) фактичної наявності;
- c) повноти;
- d) усім переліченим.

4. Чи має право аудитор самостійно визначати форми і методи аудиту:

- a) ні в якому разі, це визначається нормативними актами України;
- b) форми і методи аудиту визначає керівництво суб'єкта перевірки;
- c) так, це його право.

5. Методи аудиторської перевірки — це:

- a) організація перевірки документів і записів;
- b) система прийомів і способів, що використовуються для одержання аудиторських доказів;
- c) система прийомів і способів бухгалтерського обліку.

6. У ході перевірки повноти обліку виручки аудитор повинен отримати

- a) підтвердження таких моментів:
- b) постачальникам не були сплачені зайві суми;
- c) було правильно створено резерв сумнівних боргів;
- d) не було пропусків в облікових записах по документах на відвантаження.

7. Якщо аудитор хоче перевірити операції з купівель на повноту, то яка з даних вибірових сукупностей дасть йому найбільшу впевненість:

- a) вибірка за документами на оплату, яку звірено з актом приймання товарів;
- b) вибірка за актами приймання товарів, яку звірено з рахунками-фактурами на купівлю;
- c) вибірка за документами на отримання товарів, яку звірено з замовленнями.

Задачі до семінару

Вибіркова перевірка є одним з методів проведення аудиторської перевірки. Доцільність обрання саме цього методу, а також виду вибірки, цілком і повністю є прерогативою аудитора. Рішення про застосування даного методу перевірки приймається аудитором, виходячи з мети, завдань та інших аспектів аудиторської перевірки.

Нижче представлені завдання, в рамках яких пропонується застосування статистичної вибірки як одного з можливих.

Задача 1.

Аудитор має намір перевірити сальдо рахунків дебіторів, які є клієнтами підприємства. Він бажає бути впевненим на 95%, що є не більше ніж 5 рахунків у кожній сотні, які містять помилки. Усього є 300 рахунків дебіторів. Необхідно визначити величину вибірки, якщо: 1) аудитор не очікує ніяких помилок; 2) аудитор очікує одну помилку.

Задача 2.

Аудитор повинен вирахувати величину вибірки для перевірки основних засобів. Повна вартість основних засобів становить 3 млн грн (це значення сукупності). Припустима помилка була встановлена у сумі 50 000 грн. Ризик вибірки не повинен перевищувати 10%, тобто рівень довіри – 90%. Помилки не очікуються.

Задача 3.

Аудитору необхідно підтвердити оцінку товарних запасів. Загальна вартість запасів становить 10 000 грн. Припустима помилка – 50 грн. Ризик при вибірці становить 10%.

Визначить розмір вибірки, якщо: 1) помилки не очікуються; 2) очікується одна помилка.

Задача 4.

Аудитор повинен підтвердити оцінку товарних запасів. За даними бухгалтерського обліку вартість товарних запасів становить 200 000 грн. Вартість вибірки становила 65 000 грн. Виявлена помилка – 1000 грн. Визначить очікувану помилку і загальну фактичну очікувану помилку в генеральній сукупності.

Задача 5.

Загальна сума запасів становить 300 тис. грн (генеральна сукупність). Припустима помилка – 500 грн. Ризик при вибірці – 10% (тобто необхідний рівень довіри дорівнює 90%). Виявлення помилок не очікується. Визначить розмір вибірки.

Задача 6.

Розмір вибіркової сукупності – 50 документів, генеральної сукупності – 500. Встановіть вибірковий інтервал і порядок проведення випадкової вибірки.

Задача 7.

Аудитор перевіряв 60 документів на покупку і знайшов дві помилки. Визначить припустиму помилку, якщо рівень довіри дорівнює 90%.

Семінар 4. Види аудиторських послуг.

Основні тези

Аудиторські послуги – це послуги контрольного або інформаційного характеру перевірки, а також послуги щодо ведення бухгалтерського обліку, складання звітності та інших робіт, пов'язаних з економіко-правовим забезпеченням підприємства.

З обов'язковим аудитом послуги можуть бути **сумісними** або **несумісними**. В разі проведення аудиторської перевірки в цьому ж звітному періоді компанії забороняються користуватися ще й додатковими послугами у даного аудитора. До сумісних з аудиторською перевіркою послуг відносяться: компіляція (трансформація) бухгалтерської звітності; операційні перевірки; оглядові перевірки; підвищення кваліфікації співробітників; створення системи внутрішнього контролю; представництво інтересів фірми перед третіми особами; посередницькі послуги; експертизи; оцінка майна; консультації з питань підприємництва та оподаткування. До несумісних послуг можна віднести складання бухгалтерської звітності (фінансової, статистичної, податкової) та ведення бухгалтерської звітності.

За суб'єктами аудит може бути **внутрішнім** та **зовнішнім**. Метою внутрішнього аудиту є поетапний контроль здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства; основне завдання – задоволення потреб адміністрації в межах даної господарської системи.

Відмінність внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Ознака порівняння	Зовнішній аудит	Внутрішній аудит
Мета	Підтвердження достатності та достовірності фінансової звітності	Поетапний контроль здійснення фінансово-господарської діяльності підприємства
Основне завдання	Аналіз фінансової звітності та висловлення думки щодо її повноти, достовірності та відповідності чинному законодавству в інтересах замовника, керівництва компанії та третіх зацікавлених сторін	Задоволення потреб адміністрації в межах даної господарської системи
Правова основа	Цивільне право; на основі господарського договору	Адміністративне право; на основі інструкції, наказу

Ознака порівняння	Зовнішній аудит	Внутрішній аудит
Суб'єкт аудиту	Незалежний аудитор або аудиторська компанія; обов'язковим є спеціальний сертифікат аудитора	Внутрішні аудитори (менеджмент, головний бухгалтер, спостережна рада, спеціально створені комісії, внутрішні аудитори); рівень кваліфікації визначається керівництвом компанії
Управлінські зв'язки	Горизонтальні, добровільні, рівноправні зв'язки; підзвітність замовнику	Вертикальні, примусові зв'язки; підзвітність адміністративному органу
Об'єкт аудиту	Господарські операції, використання ресурсів, стан обліку та внутрішнього контролю – перевірка на визначення масштабу зовнішнього аудиту і рівня початкової довіри до даних обліку і звітності клієнтів. Перевірка з метою забезпечення схоронності активів та недопущення збитків	Господарські операції, використання ресурсів, стан обліку та внутрішнього контролю – перевірка на відповідність встановленої облікової політики і загальним методичним положенням. Домінує аудит фінансової звітності, вірогідності інформації
Періодичність здійснення	При обов'язковому аудиті – 1 раз на рік або на три роки відповідно до чинного законодавства; при добровільному – в залежності від потреб і бажань замовника	Внутрішній контроль на підприємстві здійснюється безперервно
Користувачі аудиту	Акціонери, інвестори, банки, кредитори, постачальники, покупці, працівники, керівництво, судові та державні органи тощо	Керівництво підприємства
Звітність	Аудиторський висновок (носить публічний характер), аудиторський звіт (призначений виключно для керівництва компанії)	Звіт керівництву компанії щодо процедур внутрішнього аудиту, пропозиції та рекомендації

Методи, планування і техніка перевірки, стандарти і нормативи внутрішнього та зовнішнього аудиту – подібні.

Тести до Семінару 4

1. Як поділяються аудиторські послуги щодо аудиту фінансової звітності:

- a) сумісні та несумісні з обов'язковим аудитом фінансової звітності;
- b) незалежні та обов'язкові;
- c) супутні та несупутні;
- d) дійові та інформаційні.

2. Чи має право аудиторська фірма здійснювати обов'язковий аудит фінансової звітності суб'єкта господарювання, якому вона надає інформаційно-консультаційні послуги:

- a) так;
- b) ні;
- c) так, у разі погодження з Аудиторською палатою України;
- d) ні, якщо це не передбачено договором на аудиторські послуги.

3. Чи має право аудиторська фірма надати послуги з автоматизації бухгалтерського обліку суб'єкту господарювання, якщо вона є аудитором його фінансової звітності:

- a) так;
- b) ні;
- c) так, після укладання відповідного договору;
- d) так, після проведення аудиту за звітний рік?

4. Завдання з підготовки фінансової інформації є:

- a) несумісними з обов'язковим аудитом фінансової звітності;
- b) сумісними з обов'язковим аудитом фінансової звітності;
- c) окремим видом аудиту фінансової звітності;
- d) обов'язком суб'єкта господарювання, якщо йому надаються послуги з ведення бухгалтерського обліку аудиту.

5. Хто несе відповідальність перед податковими органами за надану фінансову звітність:

- a) керівник суб'єкта господарювання;
- b) керівник або аудитор у разі надання послуг останнім з підготовки фінансової звітності;
- c) у будь-якому випадку керівник суб'єкта господарювання;
- d) керівник або аудитор, якщо це передбачено договором на проведення аудиту.

6. Чи має право аудитор як суб'єкт аудиторської діяльності проводити аудит фінансової звітності господарюючого суб'єкта, якщо аудитор протягом звітного року брав участь у раптових ревізіях каси та матеріального складу господарюючого суб'єкта:

- a) так, якщо проведення аудиту передбачено законодавством;
- b) так, у будь-якому випадку;
- c) ні;
- d) залежно від умов договору на проведення раптових ревізій.

7. Чи має право аудитор як суб'єкт аудиторської діяльності після проведення обов'язкового аудиту фінансової звітності господарюючого суб'єкта надавати йому послуги з ведення податкового обліку:

- a) так;
- b) ні;
- c) так, але він не має права проводити аудит у майбутньому;
- d) так чи ні, залежно від умов договору.

8. Служба внутрішнього аудиту на підприємстві виконує такі функції:

- a) контрольні;
- b) контрольні та аналітичні;
- c) аналітичні (здійснює аудит ефективності);
- d) контрольні або аналітичні.

9. У процесі роботи внутрішні аудитори використовують інформацію, яка накопичується у:

- a) фінансовому обліку;
- b) управлінському обліку;
- c) будь-яких внутрішніх і зовнішніх джерелах;
- d) фінансовому та управлінському обліку.

Семінар 5. Планування, стадії та процедури аудиту.

Основні тези

Планування в аудиті умовно можна розподілити на дві складові – планування аудиторської діяльності та планування аудиторської перевірки. Доцільність планування аудиту зумовлено рядом причин, а саме: існування можливості одержати достатню кількість інформації про стан справ клієнта; можливість утримати об'єктивний рівень витрат на аудит задля збереження конкурентоспроможності; спосіб уникнення претензій з боку замовника.

Доцільність планування аудиту зумовлено рядом **причин**, а саме:

- існування можливості одержати достатню кількість інформації про стан справ клієнта;
- можливість утримати об'єктивний рівень витрат на аудит задля збереження конкурентоспроможності;
- спосіб уникнення претензій з боку замовника.

Розглядаючи планування аудиторської перевірки як систему дій аудитора, слід виділити наступні етапи планування аудиторської перевірки.

1. Обстеження об'єкту аудиту. Визначення обсягу аудиту, вартості послуг та власних можливостей його проведення.
2. Здійснення ділового листування між аудитором і замовником.
3. Укладання договору на проведення аудиту.
4. Постановка мети та завдань аудиту. Слід враховувати, що основна мета планування – зосередження уваги на найважливіших питаннях (наприклад, щодо напрямків, об'єктів та проблем аудиту) і надання можливості ефективно організувати, скоординувати і проконтролювати роботу аудиторської групи.
5. Оцінка існуючого середовища суб'єкта перевірки, що передбачає врахування факторів одночасно внутрішнього та зовнішнього середовища.
6. Визначення основних джерел отримання аудиторських доказів.
7. Складання плану аудиту.
8. Розробка програми аудиторської перевірки.
9. Зміна та коригування плану та програми аудиту в процесі перевірки.
10. Контроль за виконанням плану та програми.

План аудиторської перевірки складається до початку конкретної роботи з клієнтом і містить інформацію про: склад аудиторської групи; їх підпорядкованість; інструктаж; перевірка якості роботи асистентів; залучення сторонніх експертів тощо. На основі плану розробляється **програма** перевірки.

Тести до Семінару 5

1. Лист-зобов'язання про згоду аудиторської фірми на проведення перевірки направляється клієнту:

- a) до укладення договору на проведення аудиту;
- b) після укладення договору на проведення аудиту;
- c) одночасно з укладенням угоди на проведення аудиту.

2. При укладенні договору на проведення аудиту організація-клієнт зробила аудиторській фірмі вигідну пропозицію про надання в оренду приміщень. Які можливі дії керівника аудиторської фірми:

- a) відхилить пропозицію;
- b) прийме пропозицію на умовах клієнта;
- c) прийме пропозицію на умовах, що склались на ринку даних послуг.

3. Податкові органи мають право коригувати плани незалежних аудиторських перевірок:

- a) так;
- b) ні;
- c) залежно від результатів аудиторських перевірок (нарахувань до бюджету додаткових платежів).

4. При зовнішньому аудиті клієнт направляє аудитору:

- a) лист-зобов'язання;
- b) лист-пропозицію;
- c) той чи інший лист залежно від обставин.

5. Аудиторські процедури, в яких основну увагу приділяють дослідженню системі внутрішнього контролю, — це:

- a) анкета з внутрішнього контролю;
- b) перевірка залишків за рахунками на суттєвість;
- c) тести систем контролю.

6. Який документ підтверджує згоду аудитора на проведення аудиту та супутніх аудиту послуг:

- a) лист-зобов'язання;
- b) лист-погодження;
- c) лист-пропозиція.

7. З якою метою у міжнародній практиці аудиту використовується лист-зобов'язання, який надається клієнту:

- a) виключно для виконання плану аудиту;
- b) як підстава для проведення тестів підтвердження;
- c) підтвердження відповідальності замовника за достовірність наданої інформації.

8. Які розділи повинні бути у договорі на проведення аудиту.

- a) вступ, основна частина, висновок;
- b) мета, обсяг аудиту, гонорар, строки виконання, відповідальність сторін, юридичні адреси;
- c) обов'язки сторін, обсяг робіт, відповідальність тощо;
- d) визначення ролі аудитора, гонорар аудитора.

Семінар 6. Вхідні та вихідні робочі документи аудитора.

Основні тези

Аудиторське досьє – це сукупність робочих документів, складених або отриманих аудитором до початку або під час проведення перевірки фінансової звітності клієнта.

Існує три складові частини (види) аудиторського досьє – постійне, поточне та спеціальне. В постійному досьє міститься інформація, яка не підлягає частій зміні, носить загальний характер, а саме: загальна інформація про компанію, її рахунки та юридичну адресу, організаційну структуру, загальні напрямки діяльності, власників, склад керівництва, статут, основні установчі документи, перелік основних постачальників та споживачів, дані попередніх аудиторських перевірок та ревізій тощо. Дана інформація зазвичай збирається лише одного разу на початку проведення першої аудиторської перевірки і носить описовий характер. Поточне досьє стосується виключно проведення конкретної аудиторської перевірки – нотатки аудитора, бланки тестів та анкет опитування, робочі документи, складені за результатами проведення окремих методичних процедур. Спеціальне досьє містить вторинну інформацію, яка може не мати безпосереднього значення для поточної аудиторської перевірки, але якимось чином впливати на думку аудитора, що формується внаслідок її проведення. Найчастіше сюди відносяться свідчення третіх осіб, вирізки з газет – інформація, яка певним чином стосується об'єкта перевірки, будь-кого з його контрагентів або загальної динаміки розвитку ринку, в умовах якого він функціонує тощо.

Аудиторська документація складається з робочих та звітних документів.

Робочі документи – це записи, зроблені аудитором під час планування, підготовки, проведення перевірки, а також документальна інформація, отримана в ході перевірки від третіх осіб, підприємства-клієнта, чи усні відомості, задокументовані аудитором власноруч.

Звітну документацію складають аудиторські висновки та звіти.

Аудиторський висновок – документ, що складений відповідно до стандартів аудиту та передбачає надання впевненості користувачам щодо відповідності фінансової звітності або іншої інформації концептуальним основам, які використовувалися при її складанні. Концептуальними основами можуть бути закони та інші нормативно-правові акти України положення (стандарты) бухгалтерського обліку, внутрішні вимоги та положення суб'єктів господарювання, інші джерела.

За результатами проведення аудиторської перевірки аудитор, за умов дотриманням замовника всіх зазначених в договорі умов, зобов'язаний надати аудиторський висновок, зміст якого відповідає одному з наступних його різновидів, в залежності від умов та обставин, що існували на підприємстві або виникли в ході перевірки: позитивний, умовно-позитивний, негативний висновок та відмова від аудиторського висновку.

Аудиторський звіт – це підсумковий документ аудитора, передбачений договором між аудитором і суб'єктом господарювання, в якому в довільній формі подана інформація про результати проведеного аудиту або надання інших аудиторських послуг.

Аудиторські докази – це документально підтверджена інформація, зібрана аудитором під час перевірки, яка підтверджує його висновки щодо будь-якої дії чи події суб'єкта господарювання.

Джерелами отриманні аудиторських доказів можуть бути: первинні документи; облікові реєстри; головна книга; внутрішньофірмова документація; статутні документи; матеріали внутрішнього та зовнішнього контролю; письмові та усні заяви персоналу підприємства-клієнта; письмові та усні свідчення третіх осіб; висновки експертів; матеріали попередніх аудиторських перевірок, ревізій, інспекцій; бухгалтерська звітність; податкова звітність; статистична звітність; результати проведення специфічних аудиторських процедур; інші джерела.

Нотатки

Тести до Семінару 6

1. Чи мають право аудитори при проведенні аудиторських перевірок отримувати необхідну інформацію від третіх осіб:

- a) мають право в будь-якій формі;
- b) мають право лише за письмовим запитом;
- c) не мають права.

2. Методичні прийоми одержання аудиторських доказів з метою виявлення суттєвих переключень фінансової звітності називають:

- a) тестами систем контролю;
- b) процедурами по суті;
- c) оцінкою властивого ризику;
- d) твердженнями фінансової звітності.

3. Які з перелічених доказів мають найбільший рівень надійності:

- a) внутрішні документи фірми;
- b) письмове пояснення, отримане від керівництва фірми;
- c) документи, отримані від третьої сторони;
- d) інформація, отримана аудитором у результаті проведення аналітичних процедур.

6. Процедури перевірки по суті являють собою:

- a) перевірку господарських операцій;
- b) перевірку залишків по рахунках;
- c) аналітичні процедури;
- d) усі перелічені.

9. Для чого після закінчення перевірки аудитор здійснює огляд робочих документів:

- a) для виявлення відповідності аудиту чинному законодавству;
- b) для оцінки повноти проведення аудиторських процедур;
- c) для інших цілей (вказати, яких саме).

10. Аудитор зібрав документи, які підтверджують залишки основних засобів клієнта на дату складання фінансової звітності. До якого виду робочих документів їх слід віднести:

- a) постійний архів;
- b) поточні аудиторські документи;
- c) документи управління аудитом;
- d) аудиторські докази.

11. Робочі документи аудитора являють собою:

- a) записи про проведені аудитором процедури, тести, одержані документи, власні висновки;
- b) частину документів фінансової звітності;
- c) документи, які належать аудитору, але його право власності обмежено принципом конфіденційності.

Вказати неправильне твердження.

12. Аудиторський висновок про фінансову звітність клієнта є:

- a) підтвердженням аудиторською фірмою правильності і точності визначення всіх показників бухгалтерської і статистичної звітності;
- b) актом перевірки фінансово-господарської діяльності;
- c) думкою аудиторської фірми про достовірність фінансової звітності в усіх суттєвих аспектах;
- d) рекомендаціями з усунення виявлених недоліків у веденні бухгалтерського обліку;
- e) думкою аудиторської фірми про достовірність бухгалтерської звітності (фінансової, податкової, статистичної).

13. Аудиторський звіт повинен бути адресований:

- a) виконавчому органу, що здійснює функцію управління економічним об'єктом;
- b) головному бухгалтеру економічного суб'єкта;
- c) фінансовому директору економічного суб'єкта;
- d) голові місцевої податкової інспекції;
- e) зборам акціонерів або засновникам економічного суб'єкта.

14. Аудиторський висновок подається в обов'язковому порядку аудиторською фірмою:

- a) тільки клієнту;
- b) клієнту і місцевій податковій службі;
- c) клієнту і всім користувачам фінансової звітності клієнта за їх вимогою;
- d) клієнту і до Аудиторської палати.

15. Аудиторський висновок підписують:

- a) тільки керівник аудиторської фірми (аудитор, який є суб'єктом аудиторської діяльності) і аудитор, який очолював перевірку;
- b) тільки аудитор, включений до Реєстру суб'єктів аудиторської діяльності, який очолював перевірку;
- c) усі аудитори, які брали участь у перевірці, і текст висновку затверджується керівником аудиторської фірми.

16. Аудиторський висновок про фінансову звітність являє собою:

- a) інформацію про своєчасність і повноту сплати податків;
- b) відомості про фінансовий стан суб'єкта, що перевіряється;
- c) думку про достовірність фінансової звітності;
- d) думку аудитора про достовірність фінансової звітності в усіх суттєвих аспектах.

17. Чи зобов'язане підприємство надати зацікавленим особам іншу підсумкову документацію за результатами аудиту:

- a) так (подається вся підсумкова документація за результатами аудиторської перевірки);
- b) необов'язково;
- c) так (подається тільки частина підсумкової документації — аудиторський висновок);
- d) так, якщо надання передбачено договором на проведення аудиту.

18. Після укладення договору на проведення обов'язкового аудиту з підтвердження річної фінансової звітності аудитор встановив факт незаконних операцій, що тягнуть за собою у найближчому майбутньому банкрутство підприємства-клієнта. Які дії повинен вжити керівник аудиторської фірми:

- a) розірвати договір на проведення аудиту;
- b) розірвати договір на проведення аудиту і повідомити відповідні органи;
- c) провести аудиторську перевірку і видати відповідний аудиторський висновок.

19. Аудитору відмовлено в наданні додаткової інформації (пояснень). У цьому випадку аудитор:

- a) розірве договір на проведення аудиту;
- b) видасть безумовно-позитивний висновок;
- c) видасть умовно-позитивний висновок;
- d) видасть висновок за видом, відповідним рівню невпевненості або незгоди аудитора.

20. У звітному році фірма K змінила метод оцінки запасів матеріальних цінностей, про що йдеться в додатках до фінансової звітності, але аудитор вважає обґрунтування такого переходу недостатнім. Який висновок видасть аудитор:

- a) позитивний висновок;
- b) негативний висновок;
- c) відмова від надання висновку;
- d) умовно-позитивний висновок.

21. Що розуміють під датою завершення аудиторської перевірки:

- a) дату, коли аудиторський висновок передається клієнту;
- b) дату опублікування річного фінансового звіту клієнта;
- c) іншу дату (вказати, яку саме);
- d) дату передачі аудиторського висновку за місцем вимоги.

22. Про який вид аудиторського висновку свідчить вислів у тексті «за винятком невідповідностей...»:

- a) позитивний висновок (існує безумовна позитивна згода);
- b) умовно-позитивний висновок (існує нефундаментальна невпевненість);
- c) умовно-позитивний висновок (існує нефундаментальна незгода);
- d) негативний висновок;
- e) відмова від надання висновку.

23. Чи має право аудитор підписати свій висновок до затвердження клієнтом фінансової звітності:

- a) так;
- b) ні;
- c) так, проте це обмежено.

24. Достовірність окремих форм річної фінансової звітності перевіряв асистент аудитора. Хто несе відповідальність за аудиторський висновок:

- a) аудиторська фірма (її директор);
- b) виконавець;
- c) аудитори, які уповноважені підписати висновок;
- d) керівник підприємства, де проводилася перевірка.

Семінар 7. Типові помилки фінансової звітності.

Конспект-лекція

Стаття звітності	Типова помилка	Правильне трактування
Всі статті звітності	Юридична форма транзакції є основою для складання звітності і привалює над сутністю транзакції.	Для оцінки всіх транзакцій потрібно використовувати підхід превалювання сутності над формою (Substance over form) та відповідно відображати такі операції у звітності.
Всі статті звітності	За умови наявності чинників, що суттєво погіршують фінансовий стан компанії, не проводиться аналіз здатності компанії продовжувати свою діяльність. Наприклад: чистий збиток за результатами декількох періодів підряд, перевищення поточних зобов'язань над поточними активами, суттєве погіршення прогнозів виробництва або попиту тощо.	На кожну звітну дату управлінський персонал повинен проводити аналіз здатності компанії продовжувати свою діяльність.
Основні засоби	Презентація передплат за основні засоби в складі оборотних активів.	Передплати за основні засоби повинні відображатися в складі необоротних активів.

Стаття звітності	Типова помилка	Правильне трактування
Основні засоби	Відсутність оцінки знецінення основних засобів за умови наявності індикаторів для цього (суттєве зменшення ринкової вартості активу; застаріння або фізичне пошкодження; суттєві негативні зміни в технологічному, ринковому, економічному або правовому середовищі; збільшення ринкових ставок відсотка; суттєві зміни способу використання активу протягом звітного періоду або такі очікувані зміни в наступному періоді, які негативно впливають на діяльність підприємства тощо)	На кожную звітну дату потрібно проводити аналіз наявності факторів знецінення основних засобів. У випадку їх наявності, необхідно робити модель на знецінення основних засобів.
Основні засоби	Запасні частини та допоміжне обладнання, незважаючи на те, що вони є специфічні або очікується їх використання протягом більше одного облікового періоду, відображаються у складі запасів.	Запасні частини та допоміжне обладнання, як правило, відображаються як запаси та визнаються в прибутку чи збитку в процесі їхнього споживання. Проте, вони розглядаються як основні засоби, якщо суб'єкт господарювання очікує, що використовуватиме їх протягом більше одного облікового періоду; або запасні частини та допоміжне обладнання можуть використовуватися тільки у зв'язку з об'єктом основних засобів (наприклад, матеріали для капітального будівництва).

Стаття звітності	Типова помилка	Правильне трактування
Основні засоби	Амортизація об'єктів основних засобів, що складаються з частин, які мають різний строк корисного використання, розраховується з урахуванням єдиного строку використання всього об'єкту.	Якщо елементи об'єкту основних засобів, що складають значну величину від загальної вартості об'єкта, мають різний строк використання (двигуни літака і фюзеляж, колісні пари вагонів і сам вагон тощо), такі частини (або одна частина) повинні мати відмінний від інших частин (або об'єкта в цілому) строк корисного використання.
Грошові кошти та еквіваленти	Класифікація депозитів з терміном погашення, що перевищує три місяці, в складі грошових коштів та їх еквівалентів.	Грошові кошти та їх еквіваленти включають залишки коштів у касі та депозити на вимогу з початковим строком погашення до трьох місяців. Депозити – це строкові депозити з початковим строком погашення, що перевищує три місяці. Якщо термін повернення депозитів більше ніж 3 місяці, то вони мають класифікуватися як інші оборотні активи.
Грошові кошти та еквіваленти	Кошти, які компанія зобов'язана розміщувати на депозитному рахунку, як забезпечення кредиту, відображаються у складі грошових коштів та їх еквівалентів.	Кошти на депозитному рахунку, які компанія зобов'язана розміщувати відповідно до умов кредитного договору, не включаються до складу статті «Гроші та їх еквіваленти» та відображаються в окремій статті «Кошти обмежені у використанні» (Restricted cash).

Стаття звітності	Типова помилка	Правильне трактування
Дебіторська заборгованість	Відсутність резерву під прострочену дебіторську заборгованість. Компанія не оцінює індивідуально баланс кожного суттєвого контрагента відповідно до очікуваних кредитних збитків по МСФЗ 9, резерв розраховується як відсоток від груп, які визначаються за терміном прострочки заборгованості (за методом застосування коефіцієнту сумнівності).	При визначенні резерву сумнівних боргів оцінка має проводитись по всім суттєвим контрагентам. Відповідно до МСФЗ нарахування резерву за методом застосування коефіцієнта може використовуватись лише для несуттєвих балансів, які не підпали під індивідуальну оцінку.
Запаси	Компанія реалізує продукцію з від'ємною маржою і не проводить оцінку знецінення запасів.	Якщо продукція реалізується з від'ємною маржою, це є свідченням знецінення запасів і завищенням їх вартості в обліку. Потрібно провести аналіз на знецінення.
Запаси	До складу собівартості запасів можуть включати витрати на збут, зокрема, витрати на доставку до покупця.	Витрати на збут (включаючи доставку до покупця) не повинні включатися до фактичної собівартості запасів.
Запаси	Рекламні зразки, каталоги, листівки та інша рекламна продукція обліковується в складі запасів.	Витрати на такі зразки та каталоги мають рекламний характер та одразу визнаються поточними витратами. Не визнаються запасами зразки, які компанія виробляє та (чи) купує та утримує з метою їх подальшого безкоштовного розповсюдження; та каталоги, які містять опис продуктів та послуг компанії, і які компанія безкоштовно розповсюджує серед клієнтів.
Запаси	Тара та пакувальні матеріали, які будуть використовуватися більше одного періоду та будуть повернені продавцеві для подальшого використання, відображаються у складі запасів.	Тара та пакувальні матеріали, що продаються покупцеві але будуть повернені продавцеві для подальшого їх використання не є запасами, якщо вони будуть використовуватися більше одного періоду, а є основними засобами.

Стаття звітності	Типова помилка	Правильне трактування
Запаси	Фактична вартість запасів включає витрати, які відносяться до інших витрат і не є частиною їх собівартості.	До фактичної вартості запасів не включаються: -понаднормативні витрати сировини, праці та інших витрат (мають повністю бути визнані як витрати періоду, в якому вони виникли, а не капіталізуватися на запаси); -витрати на зберігання, якщо тільки вони не є необхідними для виробничого процесу; -адміністративні накладні витрати; -витрати на збут (включаючи доставку до покупця).
Кредити	У випадках, якщо на звітну дату не виконуються фінансові або інші обмеження по довгостроковим кредитам, не проводиться їх перекласифікація у короткострокові кредити (до виплати).	На кожну балансову дату потрібно проводити розрахунок фінансових обмежень (ковенант) та оцінювати ефект на класифікацію кредитів.
Кредити	За умови отримання позик від материнської або інших пов'язаних компаній за ставкою значно нижчою, ніж ринкова, не проводиться розрахунок амортизації цих кредитів, або проводиться за неправильною ставкою.	Кредити повинні обліковуватися за справедливою вартістю. Необхідно проводити розрахунок амортизації кредитів і брати до уваги ринкову ставку.
Резерви та забезпечення	Не проводиться розрахунок резерву невикористаних відпусток.	Резерв невикористаних відпусток повинен розраховуватися на кожну звітну дату та відображатися в обліку.

Стаття звітності	Типова помилка	Правильне трактування
Резерви та забезпечення	Не нараховується забезпечення під вигоди працівників, такі як ювілейні, виплати по відставці, за роботу в небезпечних умовах тощо, або резерв включає лише пенсійні забезпечення.	Вигоди працівників повинні включати не тільки пенсійні забезпечення, але й інші винагороди відповідно умов колективних договорів.
Дохід	Визнання доходу відбувається за датою первинного документу без урахування моменту переходу ризиків та винагород.	При визначенні доходу брати до уваги момент переходу ризиків та винагород (Incoterms).
Дохід	Якщо компанія не несе суттєвих кредитних, валютних, цінових та товарних ризиків (тобто виступає агентом), а отримує комісійну винагороду за продаж продукції, доходи та витрати обліковуються на валовій основі.	Виступаючи агентом, компанія повинна визнавати дохід лише в частині комісійної винагороди.
Операції з пов'язаними сторонами	Компанія не проводить аналіз пов'язаних сторін, не відслідковує об'єм операцій за період та баланси на кінець періоду з пов'язаними сторонами та не робить розкриття таких балансів та об'єму транзакцій в фінансовій звітності.	Компанія повинна аналізувати перелік пов'язаних сторін, та розкривати в звітності баланси, об'єм та сутність транзакцій з пов'язаними сторонами.

Стаття звітності	Типова помилка	Правильне трактування
Події після дати балансу	Компанія не аналізує події після дати балансу.	Компанія повинна проводити аналіз подій після дати балансу та розрізняти події, які свідчать про умови, що існували на дату балансу (події, які коригують після дати балансу); події, які свідчать про умови, що виникли після дати балансу (події, які не коригують після дати балансу). Відповідно до суттєвості подій та часу виникнення причини цих подій робить розкриття в звітності чи коригування статей звітності відповідно до вимог МСФЗ 10.

Практичне завдання

Завдання

Ви проводите аудит компанії «Компанія А», яка займається виготовленням та реалізацією мінеральної води, газованих напоїв та соків. Це новий клієнт і, відповідно, перший рік аудиту компанії. Для попереднього планування проекту та оцінки ризиків, менеджментом компанії було надано наступний проект фінансової звітності:

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
Актив		
I. Необоротні активи		
Основні засоби	110	420
Усього за розділом I	110	420
II. Оборотні активи		
Запаси	100	250
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	300	500
Гроші та їх еквіваленти	160	230
Усього за розділом II	560	980
Баланс	670	1,400
Пасив		
I. Власний капітал		
Зареєстрований (пайовий) капітал	10	10
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	90	105
Усього за розділом I	100	115
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення		
Довгострокові кредити банків	50	160
Усього за розділом II	50	160
III. Поточні зобов'язання і забезпечення		
Короткострокові кредити банків	390	875
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	130	250
Усього за розділом III	520	1,125
Баланс	670	1,400

Звіт про фінансові результати

	За аналогічний період попереднього року, млн. грн	За звітний період, млн. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1,200	3,010
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	(530)	(1,330)
Валовий прибуток (збиток)	670	1,680
Адміністративні витрати	(240)	(680)
Витрати на збут	(240)	(670)
Операційний прибуток (збиток)	190	330
Фінансові витрати	(90)	(180)
Прибуток (збиток) до оподаткування	100	150
Витрати (дохід) з податку на прибуток	(30)	(135)
Чистий прибуток (збиток)	70	15

Наступна інформація стала відома під час опитування управлінського персоналу:

Протягом року компанія придбала запасні частини та допоміжне обладнання для основних засобів на суму 60 млн. грн. Частини і резервне обладнання мають довгострокову природу і можуть використовуватися тільки у зв'язку з вже існуючим об'єктом основних засобів. Очікується, що компанія буде використовувати їх протягом більше, ніж протягом одного облікового періоду. В обліку частини і обладнання були відображені в складі запасів.

З метою проведення рекламної кампанії було замовлено виготовлення каталогів на суму 45 млн. грн, які містять опис продуктів та послуг компанії, і які планується безкоштовно розповсюджувати серед клієнтів в наступному році. Каталоги було виготовлено в поточному році, компанія їх отримала та показала у складі запасів.

Одним з видів продукції компанії є напої у склянках. При продажу напоїв компанія отримує депозит за склянки, потім викуповує їх назад, знову заповняє напоєм та продає. Відповідно, склянки можуть використовуватися більше одного періоду. В обліку частини і обладнання на суму 40 млн. грн. відображаються в складі запасів.

Компанія володіє 50 вантажівками і надає послугу доставки проданої продукції до своїх покупців. Витрати на доставку вираховуються з урахуванням відстані від складу компанії до складу покупця та стандартних витрат на кілометр. Витрати на доставку розподіляються на одиницю готової продукції та включаються до собівартості проданої продукції. За звітний період загальна сума витрат на послуги доставки проданої продукції складає 57 млн грн.

Необхідно:

- a) Розрахувати основні фінансові показники прибутковості, ліквідності, кредитного навантаження та інших доречних показників і провести попередній аналіз фінансової звітності. Написати звіт про значні зміни, що відбулися протягом періоду, звертаючи особливу увагу на темпи росту компанії та її ліквідність. Звіт повинен також містити коментарі щодо здатності компанії продовжувати діяльність та щодо будь-яких інших факторів, які потрібно прийняти до уваги.**
- b) Проаналізувати коментарі управлінського персоналу.**
- c) Проаналізувати вплив потенційних невивірених коригувань на аудиторський висновок. Для цілей розрахунку матеріальності взяти 2% від чистого доходу за звітний період.**

Нотатки:

Семінар 8. Бізнес-гра.

Семінар 9. Аудиторський ризик.

Відхиленням в аудиті вважається невідповідність кількісних, якісних, вартісних та правових характеристик реально здійсненому господарському факту, його відображенню в системі обліку і звітності; невідповідність даних первинних документів даним облікових реєстрів та форм звітності, а також невідповідність методиці відображення в обліку господарських фактів прийнятим на підприємстві правилам чи стандартам бухгалтерського обліку.

Відповідно до нормативів аудиту основними різновидами відхилень в аудиті вважаються помилки та шахрайства.

Помилка – ненавмисне перекручення фінансової інформації в результаті арифметичних або логічних помилок в облікових записах і розрахунках, недогляду в дотриманні повноти обліку, неправильного представлення в обліку фактів господарської діяльності, наявності складу майна, вимог і зобов'язань, невідповідне відображення записів в обліку.

Шахрайство – навмисне неправильне відображення і представлення даних обліку і звітності службовими особами і керівництвом підприємства та подання на цій основі заздалегідь перекрученої, недостовірної звітної інформації її користувачам.

Аудиторський ризик – ризик того, що аудитор може висловити неадекватну думку, тобто надати позитивний висновок, за наявності суттєвого викривлення в звітності, або за відсутності викривлення надати негативний висновок. Оцінка аудиторського ризику є невід'ємною складовою аудиторської перевірки. Разом з тим, слід враховувати, що аудиторський ризик є комплексом певних складових, зокрема включає властивий ризик, ризик контролю та ризик невиявлення.

Властивий ризик – це здатність до суттєвих перекручень залишку по певному бухгалтерському рахунку, по певній категорії, певному виду операцій або здатність до перекручень по цих показниках з перекрученнями по інших рахунках чи операціях за умови відсутності відповідних засобів внутрішнього контролю. Властивий ризик існує на підприємстві завжди.

Ризик контролю – це ризик того, що викривлення в бухгалтерській звітності не буде своєчасно попереджено, виявлено та виправлено за допомогою системи бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.

Ризик невиявлення – це суб'єктивна ймовірність того, що процедури, які застосовуються аудитором в процесі перевірки, не дозволять виявити існуючі в організації суттєві порушення.

Нотатки:

Тести до Семінару 9

1. Аудиторський ризик — це:

- a) імовірність невиявлення помилок системою внутрішнього контролю;
- b) імовірність невиявлення суттєвих помилок у процесі проведення вибіркової перевірки;
- c) імовірність складання неправильного висновку про перевірену фінансову звітність;
- d) ризик, притаманний бізнесу клієнта, зумовлений характером і умовами діяльності організації.

2. Детекційний ризик (ризик невиявлення)— це:

- a) імовірність невиявлення помилок системою внутрішнього контролю клієнта;
- b) імовірність складання неправильного висновку про результати перевірки фінансової звітності;
- c) імовірність того, що виконані аудитором процедури перевірки не виявлять суттєвих помилок.

3. Чим вище властивий ризик, тим ризик невиявлення:

- a) вищий;
- b) нижчий;
- c) немає залежності.

4. Які з перелічених тверджень правильні:

- a) обсяг вибірки залежить від рівня ризику;
- b) обсяг вибірки не залежить від рівня суттєвості;
- c) результати аналізу вибіркової сукупності екстраполюються на генеральну сукупність?

5. Модель аудиторського ризику застосовується на етапі:

- a) вибору клієнта;
- b) укладення договору;
- c) планування;
- d) тестування.

6. Розшифруйте зміст ситуації, що виражена залежністю $AP = BP (1,0) \cdot PK (1,0) \cdot PH (0,05) = 0,05$:

- a) за високих значень властивого ризику та ризику внутрішнього контролю аудиторська перевірка не дасть бажаних результатів;
- b) аудитор може довіряти зібраним свідченням навіть за неефективної системи внутрішнього контролю замовника;
- c) імовірність видачі аудитором неправильного висновку за вказаних умов становить 92%.

7. Аудитор зробив оцінку властивого ризику (BP) і ризику внутрішнього контролю (PK) на СП : $BP = PK = 0,80$. Який ризик невиявлення помилок аудитор повинен запланувати, якщо прийнятний аудиторський ризик AP становить 0,20?

- a) 0,00;
- b) 0,80;
- c) 0,20;
- d) 0,15;
- e) 0,31.

8. Суттєвість в аудиті — це:

- a) ступінь неправильного відображення даних обліку і звітності, що перекручують сутність фінансових і господарських операцій;
- b) гранично припустимий рівень можливого перекручення окремої статті чи показника фінансової звітності;
- c) попередня оцінка ймовірності перекручень звітності.

9. Аудитор не несе матеріальної відповідальності за:

- a) правильність і відповідність використаних під час аудиту процедур перевірки;
- b) остаточну думку в аудиторському висновку, який складається за результатами проведеної аудиторської перевірки;
- c) виявлення всіх фактів шахрайства і помилок, котрі можуть істотно вплинути на достовірність фінансової звітності клієнта;
- d) попередження та виявлення фактів шахрайства і помилок у фінансовій звітності клієнта.

10. Шахрайство характеризується:

- a) перекрученням фінансової інформації в результаті арифметичних чи логічних помилок або неправильного подання фактів господарської діяльності;
- b) неправильним відображенням даних обліку, що перекручують сутність господарської операції;
- c) наявністю умов чи подій, що збільшують ризик неправильної оцінки активів або їх розкрадання.

11. На якому етапі перевірки використовується поняття суттєвості:

- a) при виборі клієнта;
- b) при укладанні договору на проведення аудиту;
- c) під час оцінки отриманих у ході перевірки доказів при підготовці аудиторського звіту.

12. Під час проведення перевірки були викриті три різні помилки на суму відповідно 2000 грн, 3000 грн, 5000 грн. Відносно прибутку до оподаткування суттєвою є сума 10000 грн. Чи будуть визнані ці помилки суттєвими:

- a) ні;
- b) так?
- c) Відповідь обґрунтувати.

13. Виявлення суттєвих помилок і відхилень під час завершення аудиту впливає на достовірність:

- a) усієї фінансової звітності;
- b) окремих форм фінансової звітності;
- c) залишків на синтетичних рахунках обліку;
- d) залишків на аналітичних рахунках обліку.

Семінар 10. Організація тематичних перевірок.

Основні тези

Аудит може здійснюватися у вигляді тематичних перевірок, об'єктами яких виступають основні засоби, нематеріальні активи, розрахунки по заробітній платі, готова продукція, дебіторська та кредиторська заборгованість тощо.

Зазвичай, обов'язковим об'єктом виступає **фінансова звітність**, яка складається з п'яти форм, зокрема: форма №1 – баланс, форма №2 – звіт про фінансові результати; форма №3 – звіт про рух грошових коштів; форма №4 – звіт про власний капітал; форма №5 – примітки.

Зокрема,

- баланс – дозволяє оцінити структуру ресурсів підприємства та їх ліквідності; його платоспроможність, спрогнозувати майбутні потреби у позичкових коштах; дати оцінку та спрогнозувати зміни в економічних ресурсах, які підприємство, ймовірно, контролюватиме в майбутньому;
- звіт про фінансові результати – висвітлює данні по прибутковості діяльності підприємства та структури його доходів і витрат;
- звіт про власний капітал – відображає рух у власному капіталі;
- звіт про рух грошових коштів дозволяє оцінити використання коштів на операційну, фінансову та інвестиційну діяльність підприємства;
- у примітках надається облікова політика; фінансові ризики, які впливають на підприємство; розкриття діяльності окремих сегментів підприємства тощо, тобто висвітлюються будь-які питання, не відображені або не повною мірою відображені в основних чотирьох формах звітності.

Семінар 11. Аудит в умовах комп'ютерної обробки даних.

Конспект-лекція

Основні тези

1. Основні програми автоматизації та ведення бухгалтерського обліку, з якими працює аудитор в процесі своєї роботи:

- 1С: Бухгалтерія
- SAP
- Інші (Парус, Галактика,)

2. Основні електронні звіти, на прикладі звітів, сформованих програмою 1С:Бухгалтерія, що використовуються аудитором в процесі роботи (інші програми ведення бухгалтерського обліку мають схожі за формою звіти):

- Звіт **Загальна Оборотно-сальдова відомість** формується у вигляді таблиці, по кожному рядку якого виведена інформація, що відноситься до певного рахунку або субрахунку. Рахунки впорядковані в порядку зростання номерів. Для кожного рахунку обліку в таблиці показані суми залишків на початок і на кінець періоду (дебетового і кредитового) і суми оборотів по дебету і кредиту за встановлений період.

Приклад 1

Оборотно-сальдова відомість за 01.01.14 - 31.12.14							
Код	Рахунок Назва	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
10	Основні засоби	89,019,299.26		2,655,158.22	38,082.00	91,636,375.48	
11	Інші необоротні матеріальні	141,560.90		3,603.56		145,164.46	
12	Нематеріальні активи	553,405.17				553,405.17	
13	Знос (амортизація) необоро		27,940,458.10	31,391.08	3,076,431.26		30,985,498.28
14	Довгострокові фінансові ін	2,174,500.00		6,113,400.01		8,287,900.01	
15	Капітальні інвестиції	592,771.14		2,658,781.78	2,667,419.93	584,112.99	
20	Виробничі запаси	2,166,726.90		5,237,275.22	5,021,937.05	2,382,065.07	
23	Виробництво			16,542,352.66	16,538,155.17	4,197.49	
26	Готова продукція	779,952.44		32,894,956.68	33,231,416.53	443,492.59	
28	Товари			9,601.40	9,601.40		
31	Рахунки в банках	3,936,167.74		62,136,044.16	59,926,091.91	6,146,119.99	
34	Короткострокові векселі од	1,000,000.00		6,447,874.01	6,947,874.01	500,000.00	
36	Розрахунки з покупцями та	23,906,556.37		37,933,816.22	40,832,317.23	21,007,855.38	
37	Розрахунки з різними дебіт	2,086,892.02		18,849,581.20	18,789,640.28	2,166,612.94	
39	Витрати майбутніх періодів	2,496,179.42		1,486,320.87	1,198,355.93	2,784,144.36	
40	Статутний капітал		76,300,000.00				76,300,000.00
43	Резервний капітал		3,694,476.81		431,100.00		4,125,576.81
44	Нерозподілені прибутки (не		17,716,011.30	2,236,685.03			15,479,326.27
47	Забезпечення майбутніх ви		20,428.56	168,764.00	218,358.00		70,022.56
48	Цільове фінансування і ціл			16,012.29	15,379.37		-632.92
54	Відстрочені податкові зобов		1,857,191.00		168,283.67		2,025,474.67
61	Поточна заборгованість за		241,282.33	221,873.47	32,553.45		51,962.31
63	Розрахунки з постачальник		248,444.66	21,553,397.18	21,661,606.07		356,653.55
64	Розрахунки за податками й		536,433.30	10,593,780.31	11,447,561.01		1,390,214.00
65	Розрахунки за страхуванн		102,998.95	992,365.50	1,012,572.62		123,208.07
66	Розрахунки з оплати праці		196,086.35	2,380,174.88	2,419,628.43		255,539.90
67	Розрахунки з учасниками			905,310.00	1,724,400.00		819,090.00
68	Розрахунки за різними опе			6,324,605.48	6,324,605.48		
70	Доходи від реалізації			4,984,038.11	37,781,115.27		32,797,077.16
71	Інший операційний дохід				8,329,030.52		8,329,030.52
73	Інші фінансові доходи				272,167.17		272,167.17
90	Собівартість реалізації			17,908,136.06		17,908,136.06	
91	Загальновиробничі витрати			3,879,514.85	3,883,712.34	-4,197.49	
92	Адміністративні витрати			1,395,892.03		1,395,892.03	
93	Витрати на збут			9,324,430.32	1,736,632.00	7,587,798.32	
94	Інші витрати операційної дія			8,515,431.55		8,515,431.55	
95	Фінансові витрати			232,670.87		232,670.87	
97	Інші витрати			8,029.10		8,029.10	
98	Податок на прибуток			1,095,000.00		1,095,000.00	
		128,853,811.36	128,853,811.36	285,716,028.10	285,716,028.10	173,380,206.35	173,380,206.35

Загальна оборотно-сальдова відомість найчастіше використовується для аналізу підприємства на етапі планування та завершальному етапах, для формування трансформаційної таблиці. Трансформаційна таблиця – це робочий документ, який використовується для складання фінансової звітності шляхом внесення трансформаційних коригувань. Наприклад, трансформаційна таблиця переходу звітності, складеної за національними стандартами (П(с)БО) у звітність складену відповідно до МСФЗ.

- У звіті Картка рахунку включаються всі проводки по даному рахунку за конкретним значенням об'єктів аналітичного обліку - найменуванню матеріалу, організації-постачальника і т.д. Крім того, картка рахунку відображає залишки на початок і кінець періоду, обороти за період і залишки після кожної проводки.

Приклад 2

Картка рахунку :15							
за 01.01.13 - 31.12.13							
Дата	Документ	Операції	Дебет		Кредит		Поточне сальдо
			Рахунок	Сума	Рахунок	Сума	
Сальдо на 01.01.13				592,771.14			
14.02.13	Прих. накл. ПН-0000138	ОС, НМА, др. необор. мат. активи Кутова шліфмашина Makita GA9020 230мм 2200 Вт ТОВ "Облачко" Прих: Себестоимость	15.3	1,050.02	63.1		Д 593,821.18
14.05.13	Ввод в експл. ВЭ-0000001	Др. необ. мат. активи Цех Кутова шліфмашина Makita GA9020 230мм 2200 Вт Ввод в експлуатацію: Др. необ. мат. активи Кіл-ть	11.2		15.3	1,050.02	Д 592,771.14
						1,000	
28.07.13	Прих. накл. ПН-0000220	ОС, НМА, др. необор. мат. активи Тумбочка СПД Павленко Ю.В.	15.3	311.00	63.1		Д 593,082.14
28.09.13	Прих. накл. ПН-0000220	ОС, НМА, др. необор. мат. активи Тумбочка 3-х дверная СПД Павленко Ю.В.	15.3	673.00	63.1		Д 593,755.14
28.11.13	Прих. накл. ПН-0000221	активи Стіл письмовий одно-тумбовий СПД Павленко Ю.В.	15.3	690.00	63.1		Д 594,445.14
Обороти за період				2,724.02		1,050.02	
Сальдо на 31.12.13				594,445.14			

Найчастіше звіт використовується для формування бази для вибіркового тестування для співставлення з первинними документами та аналізу транзакції, які помилково відображені періоді.

- Звіт Оборотно-сальдова відомість по рахунку показує початкові та кінцеві залишки, а також обороти за період для обраного рахунку. Можна отримати залишки і обороти окремо по об'єктах аналітичного обліку (субконто), по організаціям і підрозділам.

Оборотно-сальдова відомість по рахунку: 20.1						
Місяця зберігання; ТМЦ						
за 2013 р.						
Субконто	Сальдо на початок періоду		Обороти за період		Сальдо на кінець періоду	
	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
Алюм. лист квит. 1,5 70651			1,262.49	863.24	399.25	
Кіп-ть			40.950	28.000	12.950	
Бура 2440	17.22				17.22	
Кіп-ть	0.820				0.820	
Відведення ковани 133 70544			276.83	276.83		
Кіп-ть			4.000	4.000		
Воск мягкий 67663	21.00				21.00	
Кіп-ть	1.000			1.000		
Магнафлок 919 67135	64,392.50		107,820.00	82,362.50	89,850.00	
Кіп-ть	1,075		1,800	1,375	1,500	
металолом 1287	5,125.94				5,125.94	
Кіп-ть	4,012				4,012	
Пиломатеріал н/о 0,040 III с 2245	5,202.00		52,823.76	58,025.76		
Кіп-ть	10,200		94,160	104,360		
Разом розгорнуте	74,758.66				95,392.41	
Разом	74,758.66		162,183.08	141,549.33	95,392.41	

Використовується для формування розшифровок балансових рахунків на певну дату та за період (розшифровка залишку запасів на певну дату та за період за номенклатурною назвою, розшифровки балансів дебіторської та кредиторської заборгованості по контрагентах, розшифровка грошових коштів в розрізі банків або рахунків в банках).

- Звіт Аналіз рахунку відображає обороти між вибраним рахунком і всіма іншими рахунками (субрахунками) за певний період, а також залишки по вибраному рахунку на початок і на кінець періоду.

Аналіз рахунка: 13				
за 01.06.13 - 31.12.13				
Рахунок	З кред. рахунків	У дебет рахунків	У валюті	
			З кред. рахунків	У дебет рахунків
Сальдо на початок періоду		30,985,498.28		
10	203,489.72			
10.5	203,489.72			
23		3,680,803.69		
91		418,079.35		
92		105,572.45		
93		63,322.77		
94		1,518.79		
94.9		1,518.79		
Обороти за період	203,489.72	4,269,297.05		
Сальдо на кінець періоду		35,051,305.61		

Використовується для процедури звіряння розшифровок по окремим рахункам доходів та витрат з фінансовою звітністю, перевірки розкриття інформації відносно основних засобів тощо.

- Інші звіти (відомість нарахування амортизації, журнал ордер за субконто та інші)

3. Основні програми за допомогою яких складаються аудиторські робочі документи– Microsoft Office Excel та Microsoft Office Word.

4. Приклади робочих документів в електронних програмах:

- Лист-запит контрагентам на підтвердження дебіторської/кредиторської заборгованості (Word);

ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЗАБОРГОВАНІСТІ-Відповідачі

<КОМПАНІЯ 1>

23 березня 2015

Компанія 2
99999, Україна, м. Одеса, вул. Тараса Шевченка, 99 оф.9
048 999-99-99

До уваги: бухгалтерії

ПІДТВЕРДЖЕННЯ ЗАБОРГОВАНІСТІ-Відповідачі

Компанія 2
99999, Україна, м. Одеса, вул. Тараса Шевченка, 99 оф.9

Сума залишку заборгованості

Я підтверджую, що сума залишку нашої дебіторської/кредиторської заборгованості від **Компанія 1**, згідно Таблиць 1 та 2 нижче, відповідає нашому реєстру дебіторської заборгованості станом на 31.12.2014.

Таблиця 1

Опис заборгованості	Номер документу/рахунку-фактури	Валюта	Дебетовий оборот за даними Компанія 2 за 2014 рік	Кредитовий оборот за даними Компанія 2 за 2014 рік	Дебет чи Кредит для Компанія 2	Сума залишку заборгованості на 31.12.2014

Інша заборгованість, що не вказана у Таблиці 1 (якщо ні, будь-ласка зазначте "Ні" у Таблиці 2)

Таблиця 2

Опис заборгованості	Номер документу/рахунку-фактури	Валюта	Дебетовий оборот за даними Компанія 2 за 2014 рік	Кредитовий оборот за даними Компанія 2 за 2014 рік	Дебет чи Кредит для Компанія 2	Сума залишку заборгованості на 31.12.2014

Пані і панове,

У зв'язку з проведенням аудиту фінансової звітності нашої компанії за 2014 рік незалежна аудиторська компанія, KPMG, хотіла б упевнитися, що наші облікові дані про нашу заборгованість Вам станом на 31.12.2014 відповідають Вашим даним бухгалтерського обліку.

Заповніть, будь-ласка, Таблицю 1 та 2 на наступній сторінці, завірте даний лист підписом та печаткою та відішліть безпосередньо до офісу KPMG не пізніше 06.04.2015

Будь-ласка, відішліть копію відповіді (сторінка 2) на запит за наступним факсом:

До уваги: XXX
KPMG
Факс: +380 (044) 490 5508

Просто також відіслати оригінал відповіді (сторінка 2) на даний запит за наступною адресою:

До уваги: XXX
KPMG
вул. Московська, 32/2
Київ, 01010
Україна

З повагою,
Іван Іванов
Головний бухгалтер

- Порівняльні таблиці для підтвердження кредиторської та дебіторської заборгованостей (Excel);

Порівняльна таблиця (Circularisation table)															
#	СЧ	Контрагент	За даними бух обліку			За даними контрагента			За даними альтернативної процедури					Різниця, тис грн	Коментар
			Баланс за даними бух обліку на 31.12.2014, тис грн	Валюта	Курс на 31.12.2014	Баланс за даними контрагента на 31.12.2014, тис валюта	Посилання	Альтернативна процедура, Так/Ні	Сума підтверджена альтернативною процедурою	Тип альтернативної процедури	Дата документа				
<1>	<2>	<3>	<4>	<5>	<6>	<7>	<8>	<9> = <6>* <7>	<10>	<11>	<12>	<13>	<14> = <4> - <7> - <11>	<15>	
1	36	Компанія 1	5,502	UAH	1	5,502	3.1.C.0011 p.1	5,502	ні	ні	ні	ні	-	-	
2	36	Компанія 2	4,463	RUB	0.30	14,728	3.1.C.0011 p.3	4,463	ні	ні	ні	ні	-	-	
3	36	Компанія 3	3,638	UAH	1	3,638	3.1.C.0011 p.5	3,638	ні	ні	ні	ні	-	-	
4	36	Компанія 4	1,741	UAH	1	ні	ні	ні	так	1,741	Акт звірки	31/12/2014	-	-	
Усього			15,344										-	-	

- Таблиця з результатами інвентаризації

Результати інвентаризації (Inventory count sheet)										
№	Одиниця запасів	Інвентарний номер	Одиниця виміру	Сумма на 31.12.2014 за даними бух обліку, грн	Кількість на 31.12.2014 за даними бух обліку	Вартість за одиницю	Кількість за даними інвентаризації	Різниця в кількості	Різниця, тис грн	Коментар
1	Насіння соничника Особливе	13FUR06MSUA3	мішок	857,000	120	7,142	120	-	-	
2	Насіння пшениці першого гатунку	13NEK20MSUA1	мішок	544,000	67	8,119	67	-	-	
3	Мінеральні добрива	BPS4817003	Kg	54,000	210	258	210	-	-	
4	Соляра	SAV4114015	літр	7,564	150	50	150	-	-	
5	Мішки	GRAZK071E	Шт	365	45	8	45	-	-	
Всього				1,462,929				-	-	

- Аналітична процедура з перерахунку амортизації нарахованої за період (Excel);
- Аналітична процедура з підтвердження доходу від реалізації товарів за рік(Excel).

5. Основні інструменти Excel та Word, що використовуються аудитором:

- Excel - Функція SUMIFS (СУММЕСЛИМН) — одна з математичних та функцій, яка сумує всі значення, що задовольняють декілька вимог. Наприклад, за допомогою цієї функції можна знайти в реєстрі основних засобів Групи компаній первісну вартість всіх основних засобів певної компанії, балансова вартість яких дорівнює нулю.
- Excel - Функція VLOOKUP (ВПР) використовується, щоб знайти дані в таблиці або діапазоні по рядках, одна з функцій пошуку та роботи з посиланнями. Наприклад, можна знайти прізвище співробітника за його номером або його номер телефону на прізвище (як в телефонній книзі).
- Excel - Зведена таблиця (Pivottable)– використовується задля узагальнення, аналізу та подання великої кількості інформації більш спрощено, узагальнено за певними критеріями
- Word–Функція злиття (Mailmerge) - для створення документів на типових бланках.

6. В аудиторській практиці широко використовуються статистичні програми (для створення вибірок), а також аудиторські програми, які спрощують документацію процедур, створення робочих документів, їх подальше зберігання та перевірку. Такі програми структуровані відповідно до етапів аудиту. Вони забезпечують можливість доступу всієї аудиторської команди до робочих документів, дозволяють створювати нові документи та змінювати існуючі, перевіряти та підписувати документи, контролювати статус виконання аудиту, зберігати коментарі та зауваження.

Семінар 12. Аудит суб'єктів малого підприємництва та зовнішньоекономічної діяльності.

Основні тези

Суб'єкти малого підприємництва є специфічними користувачами аудиторських послуг, отримуючи найчастіше консультаційні послуги щодо вирішення конкретних проблем оперативного менеджменту компанії, серед них: консалтинг в сфері маркетингу, менеджменту, організації праці; розробка та супровід реалізації конкретних виробничо-технологічних процесів; управління персоналом – питання оплати праці, навчання; налагодження комп'ютерного забезпечення системи обліку та управління; юридичний консалтинг – трактування певних законодавчих актів та моніторинг змін нормативної бази з окремих питань; фінансове планування та ціноутворення; ведення бухгалтерського обліку.

Мета аудиту суб'єктів малого підприємництва та малих підприємств – встановлення відповідності методики ведення обліку, обраної підприємством, чинному законодавству; виявлення помилок та порушень, а також оцінка їх істотності та впливу на достовірність бухгалтерської звітності.

Завдання аудиту: перевірка робочого плану рахунків; перевірка системи оподаткування та відображення податків в обліку; перевірка облікових реєстрів (складаються за спрощеною формою); перевірка квартальної та річної звітності (складається за скороченою формою).

Першочерговим завданням аудиту суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності є перевірка можливості компанії займатись даним видом діяльності: відображення зовнішньоекономічного спрямування в статуті підприємства та наявність усіх необхідних ліцензій.

Загальна *мета аудиту* суб'єктів **зовнішньоекономічної діяльності** – встановлення відповідності методики ведення обліку зовнішньоекономічних операцій, обраної підприємством, чинному законодавству; виявлення помилок та порушень, а також оцінка їх істотності та впливу на достовірність бухгалтерської звітності.

Завдання аудиту: перевірка законності операцій з купівлі-продажу валюти; перевірка наявності ліцензій на здійснення операцій з валютними цінностями; перевірка своєчасності здійснення розрахунків за отриману/відвантаженою продукцію/товари/послуги; перевірка правильності документального оформлення зовнішньоекономічних операцій; вивчення достовірності та обґрунтованості взаємних зобов'язань за зовнішньоекономічними контрактами; перевірка повноти та правильності відображення зовнішньоекономічних операцій в обліку; перевірка дотримання податкового законодавства, правильності нарахування та своєчасності сплати податків та митних зборів; оцінка стану системи внутрішнього контролю на підприємстві за здійсненням зовнішньоекономічних операцій.

Об'єктами аудиту суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності є: кредиторська заборгованість в іноземній валюті; дебіторська заборгованість в іноземній валюті; заборгованість підзвітних осіб по закордонним відрядженням; заборгованість по авансам, виданим/отриманим в іноземній валюті; іноземна валюта в касі та на рахунках в банках; курсова різниця від операційної та неопераційної діяльності; інші статті, виражені в іноземній валюті.

Семінар 13. Стан ринку аудиторських послуг в Україні та світі.

Основні тези

Серед основних **тенденцій** сучасного функціонування **світового ринку** аудиторських послуг слід виділити наступні:

- «велика п'ятірка», яка існувала ще на початку 2000х років у наслідок ліквідації Arthur Andersen трансформувалась у «велику четвірку», до якої входять Pricewaterhouse Coopers, Ernst & Young, KPMG, Deloitte & Touche;
- досить жорсткий контроль за діяльністю аудиторів (розширено штат працівників та повноважень відповідних органів, що регулюють діяльність аудиторів в межах окремих країн світу), як наслідок жорсткий контроль за дотриманням принципу незалежності;
- розподіл аудиторських та консалтингових послуг, що дає змогу не лише підвищити якість надання послуг, а й забезпечити позитивні імідж та ділову репутацію;
- деякі компанії почали дотримуватись вузької спеціалізації аудиторів, що пов'язано зі збільшенням попиту на аудиторські послуги та необхідності підвищення якості їх надання задля втримання власних конкурентоздатних переваг;
- законодавчо закріплена в деяких країнах ініціатива щодо зобов'язання компаній змінювати аудиторів кожні 5-7 років задля забезпечення прозорості здійснення перевірки та об'єктивності аудиторського висновку.

KPMG – це міжнародна мережа незалежних фірм, що надають аудиторські та консультаційні послуги з податкових, юридичних та фінансових питань. Офіси представлено у 147 країнах, де працює понад 219 000 професіоналів.

В Україні KPMG надає послуги провідним вітчизняним і міжнародним підприємствам та організаціям з 1992 року, офіси компанії розташовані в Києві та Львові.

Ми тісно співпрацюємо з нашими клієнтами, допомагаючи їм у питаннях зниження ризиків та реалізації можливостей для їхнього бізнесу.

Ми зацікавлені в залученні талановитих спеціалістів, щоб перетворювати знання у реальну економічну вигоду для своїх клієнтів, співробітників і міжнародних ринків капіталу.

Це одне з найкращих місць, де можна набути досвід у міжнародному бізнесі, працюючи над масштабними проектами.

ВИМОГИ

Випускник або студент старших курсів (від 20 годин на тиждень)

Впевнене володіння англійською мовою

Базові та спеціальні знання в обраній галузі

Готовність до інтенсивного графіку роботи та відряджень

Що на тебе чекає?

Міжнародна компанія

Цікаві проекти у різних галузях

«Кар'єра без заторів» від стажера до партнера

Молода дружня команда

Клієнти світового рівня

Відрядження Україною та світом

Корпоративне навчання

ДМС та страхування життя

Етапи відбору молодих спеціалістів:

Тестування

Інтерв'ю з HR

Інтерв'ю з менеджментом

Offer

kpmg.ua

© 2020 ПрАТ «КПМГ Аудит», компанія, яка зареєстрована згідно із законодавством України, член глобальної організації незалежних фірм KPMG, що входять до KPMG International Limited, приватної англійської компанії з відповідальністю, обмеженою гарантіями своїх учасників.